

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

NOVO MESTO IN KOČEVJE

Lastnika in izdajatelj: Okrajna odbora SZDL Novo mesto in Kočevje. — Izhaja vsak petek. Posamezna številka 18 din. Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ali 3 ameriške dolarje, — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu, Štev. 616-H-T-24.

Štev. 49 (300) Leto VI. NOVO MESTO, 9. DECEMBRA 1955

Uredniški odbor. Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Poštni predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja Franc Plevel.

IJSKA KNJIŽNICA
JA JARCA
NESTO

S IV. plenuma zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

Ne pozablajmo na skupnost kot celoto!

Na tem plenumu obravnavane naše gospodarske probleme zato, da bi članstvo te množične organizacije mobilizirali za odstranjevanje raznih pomanjklivosti v našem gospodarstvu, ki jih ni moč odstraniti samo z nekaterimi administrativnimi ukrepi, in da bi nove ukrepe, ki jih uveljavljamo glede našega gospodarstva, lažje uresničili ob pomoči članstva Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. V boju za pravilno uveljavljanje raznih novih gospodarskih ukrepov, ki jih bomo sprejeli v Ljudski skupščini, morajo člani Zveze komunistov prednjačiti in biti jim morata tuja sleherna lokalistična težnja in sovinitven kot zelo škodljiva pojava v naši družbeni skupnosti. Dosedanje dela v tem pogledu, tako glede Zveze komunistov kakor Socialistične zveze kot večmilijonske organizacije, še zdaleč ni bilo na višini: ljudje so se kratko malo utopili in razbilili v vsakdanji praktični težavi, potreb in težnjah ter pozabili na skupnost kot celoto v svojem ozkemu gledanju na razvoj našega gospodarstva.

vseh sestankov članstva naših političnih organizacij in organov oblasti, gospodarskih organizacij in vseh, ki so odgovorni, da uresničimo cilj novih gospodarskih ukrepov: olajšati breme našim državljanom in doseči enako komernejši razvoj v našem gospodarstvu. Na kaj je tovariš Tito tokrat zlasti opozoril? Dejal je, da so vse dosedanje razprave pokazale enotno težnjo po določenih spremembah v nadaljnjem razvoju naše industrije in gospodarstva sploh. Pri tem je posebej opozoril, da te spremembe ne pomenijo, da smo doslej grešili, ker smo se posvečeli predvsem izgradnji težke industrije in pri tem druge panoge gospodarstva zanemarjali. Zaradi zlasti v prejšnje odvisnosti našega gospodarstva je bilo to nujno. Najprej smo morali razviti osnovno industrijo, ki je z elektrifikacijo vred temelj za vse naš nadaljnji razvoj. Maršal Tito je ob tem kritiziral napake, ki so se dogajale z razpisnim trošenjem sredstev, za razne luksuzne gradnje in razne krajevne potrebe, ki bi lahko počakale še nekaj let in dale prednost težki industriji.

Zdaj pa je težka industrija že zgrajena do tiste stopnje, da lahko gradimo dalje. Zato bomo poslej gradili predvsem tisto, kar nam bo najhitreje rodilo sadove v obliki izboljšanja življenjske ravni in izravnavanja naše plačilne bilance. Vse skrb bomo morali posvetiti tudi obnovi različnih podjetij. Maršal je posebej opozoril, da je pri nas delovna sposobnost še zelo nizka in so zaradi tega proizvodni stroški visoki. Če hočemo dvigniti življenjsko raven, je treba povečati delovno storilnost, s čimer se bodo znižali proizvodni stroški in bo dovolj potrebnega blaga po takih cenah, ki bodo ustrezale kupni moči delovnih ljudi. Ko je govoril o nujno potrebnih spremembah v planiranju in trošenju nadaljnjih investicij, je maršal Tito opozoril zlasti na tole: Novih, velikih objektov letos ne bomo začeli graditi. Degradev objektov, ki smo jih že začeli graditi, pa niso neobhodno potrebni za sedanjostopno našega razvoja, je treba odložiti, taka gradbišča pa ohraniti. Za tista podjetja, ki zahtevajo velika sredstva, je treba podaljati rok dograditve. Objekte, ki so pred dograditvijo, je treba čimprej usposobiti za proizvodnjo in ne čakati, da bodo gotovi tudi vsi stranski objekti in prostori. Čimprej je treba začeti s proizvodnjo, kar pa še manjka, naj podjetja postopoma zgradijo same. Prva skrb nas vseh pa mora biti, da bodo zgrajeni obrati za čiščenje odpadkov.

Maršal Tito je govoril tudi o kreditiranju v kmetijstvu. Kazalo bi ustanoviti posebno kmetijsko banko in njene podružnice, ki bodo lažje pomagale pri pospeševanju kmetijstva kakor doslej Narodna banka. — Obratno je maršal govoril tudi o napakah naše zunanje in notranje trgovine in kritiziral zlasti pojave spekulativstva v najrazličnejših oblikah. Besede predsednika Socialistične zveze Jugoslavije veljajo vsem članom naše milijonske organizacije. Ponovimo še enkrat: od nas vseh, prav vseh, je odvisna uresničitev novih smeric nadaljnjega razvoja našega gospodarstva in zagotovitev višje življenjske ravni. Napolnilo tovariša Tita nam je pri tem najboljši kazipot.

Boris Kraigher je obiskal NOVOTEKS
Nedavno je obiskal »Novoteks« predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher v spremljevanju predsednika OLO Novo mesto Franca Pirkoviča in podpredsednika Nika Belopavloviča. Gospe so si podrobno ogledali tovarno in izdelovanje blaga, zlasti pa se seznanili z novim načrtom tovarne — graditvijo moderne kamgarn predilnice. Če se bo izpolnila ta želja vose delovnega kolektiva, bo »Novoteks« postal pretežno tovarna za kamgarn, drugo blago bi pa izdelovali le v manjših količinah. Za zidavo so vse možnosti, vraščanje so le finančna sredstva. S. D.

Srečno pot, tovariš Tito!

2. decembra je odpotoval predsednik republike Josip Broz Tito na državni obisk v Etiopijo (Abesinijo) in Egipt. Z uradnim spremljevalcem se je ukrcal v Abesinjskem pristanišču na ladjo »Galeb«, ki je spremljala žez Sredozemsko morje, Suezki prekop in Rdeče morje rušilca »Blotkov« in »Durmort«. Maršal Tito bo s tem vrnil lanski obisk cesarja Haile Selassija v Jugoslaviji in obiskal na povratku tudi prijateljski Egipt. Obisk našega predsednika bo še bolj pogluben in razširil dosedanje jugoslovansko-etiopsko in jugoslovansko-egipčevsko sodelovanje in prijateljstvo ter znova dokazal naše stalno ustvarjalno mednarodno sodelovanje za okrepitev miru na svetu.

Zapiski s sindikalne konference v Ribnici

V nedeljo 13. novembra je bila v Ribnici konference Občinskega sindikalnega sveta. Konference se je udeležilo večina sindikalnih podružnic. Ne vemo zakaj so izostali povabljeni predstavniki oblasti in podjetij. V krajšem in jedrnatem poročilu je predsednik Obč. sindikalnega sveta tovariš Levstek nanizal uspehe dosedanjega dela in napake, katere bo treba odpraviti. Vso pohvalo zaslužili sindikalna podružnica Lesnoindustrijskega obrata v Gorčici vasi pri Ribnici, ki je v zadnjem času ustanovila nogo-metno, namizno-teniško, keg-ljasko in folklorno skupino. Po tej poti naj bi šle tudi ostale sindikalne podružnice. Za de-

lovnje ljudi v Ribniški dolini bo velikega pomena nov športni stadion (nameravajo ga graditi približno leto) ter amaterska šahkalnica, ki bo v bližini Ribnice. Predsednik OLO Janez Pirnat je na konferenci predaval o novem gospodarskem sistemu ter o gospodarstvu v mejah okraja in o vlogi sindikatov na vseh področjih gospodarstva, politične, kulturne in športne dejavnosti. Značilno je, da tudi v nekaterih vaseh kočevskega okraja primanjkuje delovne sile, ker kmečki sinovi in dekleta vse preveč tišče v industrijo, doma pa ostaja neobdelana ali pa slabo obdelana orna zemlja. Potrebni so ustrezni ukrepi, kajti zemlja ne sme ostati v puščavi. Poudaril je pomen kmetijskega sklada pri OLO, ki bo skrbel, da se bodo sredstva iz tega sklada pravilno razdeljevala. Sindikati so ponekod zanemarili svoje delo. V Ribnici bi morala delovati Ljudska univerza. Poživeti bo treba domače pevstvo in ostale skladne ljudskoprosvetne dela. Po vseh naj bi se organizirala poučevanja, ki morajo biti živa in razumljiva preprostim ljudem. V Kočevju imajo štiri kinoprojektore, ki naj služijo ljudem. Predavanja so veliki privlačnosti, če jih spremlja silka. Sindikati ne morejo mimo dela in razvoja zadrugištva ter dviga kmetijstva.

Sindikalne podružnice bodo morale bolj poskrbeti za strokovni dvig delavstva. Saj je le od večje storilnosti dela odvisna življenjska raven. Nujno je, da so sindikalne podružnice, oziroma njihovi odbori najte-sneje povezani s političnimi, množičnimi in telesnovzgojnimi organizacijami. Sindikalne organizacije morajo poznati problematiko svojega podjetja in pomagati pri odgovornem delu delavskim svetom in upravnim odborom podjetij. Na konferenci so se pogovorili tudi o težavah lesnoindustrijskih podjetij pri nabavi surovin za nemoteno poslovanje. Sijajni smo, da leži na področju pravnih gozdov od 3 do 4 tisoč kub. metrov lesa. Kmetje nečesto prodajo lesa, ker čakajo novih cen. Vprašanje cen lesa bo treba prej ali slej pravilno urediti, da ne bo lesni industriji nastala še večja škoda kot je že sedaj. Predstavniki sindikalne podružnice prosvetnih delavcev je poročal, da so se prosvetni delavci iz občin Draga—Loški potok, Sodražica in Ribnica združili v eno sindikalno podružnico, ki bo delovala v sklopu Občinskega sindikalnega sveta Ribnice. Zadnja občinska konferenca sindikalnih podružnic v Ribnici je prinesla med sindikalne podružnice novih pobud in obilo naspotkov za nadaljnje delo. Karel Orašem

KMETIJSTVU BOMO NUDILI VEČ SREDSTEV, MORALO PA BO TUDI VEČ PROIZVAJATI

Tovariš Tito je govoril obširno tudi o kmetijstvu in vlogi zadrugištva. Dejal je, da je prišel čas, da damo kmetijstvu prednost, pri čemer moramo s čim manjšimi sredstvi doseči čim večji uspeh. Tudi doslej smo dali nekaj sredstev za dvig kmetijstva, vendar ni bilo pravih uspehov. Sredstva se niso dobro izkoristila, kar dokazujejo zlasti državna posevstva. Skupnost je krepko podpirala tudi privatnega in zadrugiškega kmeta s krediti, regresi (popusti), z odpisom dolgov in pod., toda tudi tu ni bilo pravega učinka. Premalo smo kontrolirali, za kaj in kako so bila ta sredstva porabljena. V kmetijstvu je poleg gmočnih sredstev zlasti važna še stro-

kovna in organizacijska pomoč. Čeprav imamo n. pr. pri nas najbolj zemljo in ugodneje pogoje kakor n. pr. v severnih deželah, so tam donosi kmetijstva dvakrat do štirikrat večji, ker uporabljajo kmetje znanstvene izkušnje. Pri nas pa govorimo o naprednem, intenzivnem obdelovanju zemlje, ljudje pa ne vedo, v čem je ta intenzivnost. Potem, ko je omenil ustanavljanje in razpust delovnih zadrug, je tovariš Tito poudaril, da je treba še delujočim zadrugam z omejitimi sredstvi postopoma pomagati, da se bodo čimbolj uveljavile. Brž ko se bo zasebni kmet prepračil, da se godi kmetijtom v zadrugah bolje, se bo tudi

Obiščite razstavo tiska v Novem mestu

Razstava dolenjskega periodičnega tiska bo odprta v dveh sobah I. nadstropja obnovljene stare gimnazije v Novem mestu do vključno nedelje, 11. decembra. Vse, ki si je še niso ogledali, vabimo, da jo obiščejo in se seznanijo s najstarejšimi, medvojnimi in povojnimi tiskovnimi mestoma. Vstopnine ni; prijavljenim obiskom oskrbi po želji študijska knjižnica Mirana Jarca vodstvo po razstavi.

S složnim delom dosegajo v Kanižarici vedno lepše uspehe

Letni občni zbor sindikalne podružnice rudarjev v Kanižarici, ki je bil nedavno, je bil lep obračun dosedanjega, vsega kor plognega dela sindikalne podružnice. Hkrati je občni zbor potrdil, da tam, kjer se skupnih nalog lotijo složno, morajo uspeti. Občnega zbora sta se poleg 115 članov podružnice udeležila tudi ljudska poslanka Avgusta Jazbinšek in Martin Zugelj, potem predstavnik republiškega in Zveznega združenja sindikatov rudarskih in metalurških delavcev Joža Piki ter predstavnik okrajnega sindikalnega sveta Tone Dvojnič.

Letni občni zbor sindikalne podružnice rudarjev v Kanižarici, ki je bil nedavno, je bil lep obračun dosedanjega, vsega kor plognega dela sindikalne podružnice. Hkrati je občni zbor potrdil, da tam, kjer se skupnih nalog lotijo složno, morajo uspeti. Občnega zbora sta se poleg 115 članov podružnice udeležila tudi ljudska poslanka Avgusta Jazbinšek in Martin Zugelj, potem predstavnik republiškega in Zveznega združenja sindikatov rudarskih in metalurških delavcev Joža Piki ter predstavnik okrajnega sindikalnega sveta Tone Dvojnič.

Letni občni zbor sindikalne podružnice rudarjev v Kanižarici, ki je bil nedavno, je bil lep obračun dosedanjega, vsega kor plognega dela sindikalne podružnice. Hkrati je občni zbor potrdil, da tam, kjer se skupnih nalog lotijo složno, morajo uspeti. Občnega zbora sta se poleg 115 članov podružnice udeležila tudi ljudska poslanka Avgusta Jazbinšek in Martin Zugelj, potem predstavnik republiškega in Zveznega združenja sindikatov rudarskih in metalurških delavcev Joža Piki ter predstavnik okrajnega sindikalnega sveta Tone Dvojnič.

Letni občni zbor sindikalne podružnice rudarjev v Kanižarici, ki je bil nedavno, je bil lep obračun dosedanjega, vsega kor plognega dela sindikalne podružnice. Hkrati je občni zbor potrdil, da tam, kjer se skupnih nalog lotijo složno, morajo uspeti. Občnega zbora sta se poleg 115 članov podružnice udeležila tudi ljudska poslanka Avgusta Jazbinšek in Martin Zugelj, potem predstavnik republiškega in Zveznega združenja sindikatov rudarskih in metalurških delavcev Joža Piki ter predstavnik okrajnega sindikalnega sveta Tone Dvojnič.

Skrb za člane
»Sodim, da je bilo delo podružnice v preteklem letu dobro«, je poročal predsednik upravnega odbora sindikalne podružnice tovariš Zoro. »Sklep prejšnjega občnega zbora je bil, da povečamo število članstva in vključimo v sindikalne vrste čimveč delavcev in uslužbencev. To nam je precej uspelo, saj se je število članov povečalo od 97 na 188 in zajema sedaj 88,2 odstotka vseh zaposlenih. Po razmerah, kakršno so bile prej v podjetju, je to vsekakor velik uspeh. Dosegli smo, da vsi člani redno plačujejo članarino. Nismo zanemarili strokovne vzgoje članov in pomoči delavskemu prosvetnemu društvu Svoboda. Prizadevanja za uvedbo pravičnih norm in nagradjenja po storilnosti se sindikalna podružnica ni izognila. Ustanovili smo posmrtno samopomoč v podjetju in vanjo se je do sedaj vključilo 192 članov. Tečaj za kopače obiskuje 34 tovarišev. Trudili smo se tudi, da bi člani raziskovali letni dopust za oddih in ne za domače delo. Skupno z upravnim odborom podjetja si prizadevamo, da doblimo primerne prostore ob morju, kjer bodo naši člani z

All delavec — all kmet, ne pa oboje!
So še nekatere težave z delovno disciplino. Proč kršiteljem so uvedli denarno kazen, ki se steka v fond sindikalne podružnice. Lani je podružnica dobila na ta račun 58.000 din. Večina članov kolektiva je pol delavec in pol kmet. Z njimi je težava ob poljedelskem delu,

All delavec — all kmet, ne pa oboje!
So še nekatere težave z delovno disciplino. Proč kršiteljem so uvedli denarno kazen, ki se steka v fond sindikalne podružnice. Lani je podružnica dobila na ta račun 58.000 din. Večina članov kolektiva je pol delavec in pol kmet. Z njimi je težava ob poljedelskem delu,

All delavec — all kmet, ne pa oboje!
So še nekatere težave z delovno disciplino. Proč kršiteljem so uvedli denarno kazen, ki se steka v fond sindikalne podružnice. Lani je podružnica dobila na ta račun 58.000 din. Večina članov kolektiva je pol delavec in pol kmet. Z njimi je težava ob poljedelskem delu,

Uspeli tečaj upravnikov kmetijskih zadrug v Dol. Toplicah

Pretekli teden je Okrajna zadruga zveza iz Novega mesta organizirala enotedenski tečaj za upravnike kmetijskih zadrug novomeškega okraja. Na tečaju so bila predavanja o dolžnosti in nalogah upravnikov, o upravljanju zadrug, o sadijarstvu, vinogradništvu, kmetijstvu, živinoradi, čebelarstvu, hranilni službi, odkupu, začetni rasilni in trgovini. Tečajniki so se poleg tega temeljito seznanili z zakonodajo in svajanjem predpisov za uspešno delo zadrug. Tečajniki so hvalečni predavateljem: tov. Zupančiču, Pircu, ing. Radu Linzerju, Somraku, Padovanu, Stanetu Češarku, Kapfu in tov. Čudovanovi. Predavatelji in tečajniki so izmenjali vrsto dragocenih izkušenj pri delu. Vsem predavateljem se tečajniki toplo zahvaljujejo za trud in objektivno, da bodo dragocene napotke prenesli domačim zadruginikom na vasi. Še enkrat, vsem iskrena hvala in drugo leto navrhudenjel. S. H.

VREME
V DNEH OD 9.—18. DECEMBRA
Do 16. dec. nastalno s pogo-
stni padavinami, zlasti okoli
0 in 16. XII. Prehodno izobil-
lanje okoli 12. XII., po 17. XII.
suho in mrzlo vreme z burjo.
Zima se bo pričela (seznilo in
mrzlo bo) okrog 19. XII., naj-
pozneje pa 16. XII.

Kočevje ima novo postajo

V nedeljo 27. novembra so v Kočevju izročili svojemu namenu novo železniško postajo. Postaja je enonadstropna in ima dve čakalnici, predprostor, prostor za železniške uslužbence in garderobo, ki jo prejinja postaja ni imela. Nedvomno je nova postaja velika pridobitev za Kočevje, ker dosedajni prostori res niso ustrezali. Tudi pomnikom je izredno ustrezeno, saj jim poslej ne bo treba čakati na mrzlu in v dežju odhode in prhode vlakov.

bile skademije s kulturnimi in fizikurnimi točkami. So pa nekateri večji kraji, ki imajo vsa pogoje, da bi lahko slovesno praznovali ta pomembni praznik, toda zaradi nedelavnosti posameznih članov množičnih organizacij proslavi ni bilo.

Še tri dni!

Do vključno ponedeljka, 12. decembra, je čas za odgovor na nagradno anketo, ki smo jo raspisali v 47.—48. številki našega lista. Prosim vse naročnike, ki nam na anketo še niso odgovorili, da jo danes ali jutri izpolnijo in pošljejo na naslov: DOLENJSKI LIST, Novo mesto, poštni predal 33. V spodnji levici kot kuverte napišite: »Nagradna anketa.« UREDNISTVO

Izvoljen je občinski komite ZKS v Novem mestu

V nedeljo, 4. decembra, je bila v Novem mestu občinska konferenca komunistov novomeške občine, na kateri je 71 delegatov v imenu 872 članov izvolilo prvi občinski komite ZKS. Poleg delegatov in sekretarjev osnovnih organizacij ZKS se je konferenci udeležil tudi sekretar OK ZKS Jože Borštnar, prisoten pa so bili tudi predstavniki drugih organizacij in kolektivov. O delu, dosedanjih uspehih in problemih organizacij ZKS na področju občine je govoril sekretar izvoljenega komiteja ZK Ludvik Golob, v razpravi po referatu pa je sodelovalo 10 delogato-

Priznanje republiko so po vsem kočevskem okraju slovesno praznovali. Poseben poudarek praznovanju so dale osnovne šole in gimnazije; skoraj ni bilo kole v okraju, kjer ne bi učenci ali dijaki slovesno praznovali Dan republike. Po vseh večjih krajih so

V nedeljo bodo novo-meški taborniki razvili rodovo zastavo

V nedeljo, 11. decembra, se bodo zbrali novo-meški taborniki, njihovi prijatelji in stari in dvorani sindikalnega doma, kjer bo narodni heroj Jože Borštnar ob 16. uri razvil zastavo Rodu gorjanskih tabornikov. Z razvitjem zastave bodo taborniki počastili 10. obletnico osvoboditve in triletnico obte-ja svojega rodu. Po razvitju bo odprta v isti dvorani taborniška razstava, ki bo odprta do večera. K prireditvi vabijo taborniki vse prijatelje mladine! Kmetijsko-gospodinski tečaj v Novem mestu
Kmetijsko-gospodinski tečaj za kmetiška dekleta iz najbližje okolice Novega mesta se bo pričel 11. decembra v prostorih Okrajnega sindikalnega centra (sedaj v Sindikalnem domu). Vpisovanje je vsak dan od 8. do 11. ure v istih prostorih. Okrajni gospodinski centem,

ČE BI BOLJ POZNALI PREDPISE IN JIH TUDI UPOŠTEVALI...

Nesreča na železniški progi

V četrtek 24. novembra je po strani vaški pošt za vasi Kukerbov pripeljal voznik Rajner Alojz dvoprežni lojtrski voz. Na nezavaranem križišču železniške proge in ceste je voznik zapeljal na progo, ne da bi se preprečil, če je prehod varen. Ko sta bila konja že na progi, je zadel v prednjo levo stran voza motor na dreznina PVP, ki je pripeljala iz Radohove vasi proti Veliki Loki. Dreznina je konju zlomila nogo in ga je moral lastnik oddati v klančino. Poleg tega je nastala večja škoda na vprežnem vozu in konjski opremi, pa tudi dreznina ni ostala brez poškodb. Voznik Rajner je pri nezgodi dobi lažje telesne poškodbe.

Od tedna do tedna

Pred manj ko letom dni je predsednik republike Tito odšel na potovanje z »Galebom« v daljni azijski deželi, Indijo in Burmo. Tja je prišel kot prijatelj, kot prvi Evropejec — prvi zaveznik in boju teh dveh in drugih azijskih narodov za mir in neodvisnost.

Pretega decembra je »Galeb« s predsednikom Titom na krovu odplul proti sremnemu kontinentu, Afriki. Predsednik Tito je odpotoval na obisk Etiopiji in Egiptu.

Afrika je celina, ki se prebujata, katere narodi se hočejo dokopati po stoletni kolonialni odvisnosti do samostojnosti, svobode in neodvisnosti. Nekaterim deželam — Egipt in Etiopija sta med njimi na prvem mestu — se je že posrečilo pridobiti si svobodo in neodvisnost. Toda večina Afrike je še v mraku zaostalosti, kolonialne odvisnosti. Zato ni čudno, da so Afrikanci, kakor tudi Azijci nezavoljni do Evropejcev, kajti doslej so k njim prihajali samo v ulogi kolonialnih gospodarjev ali pa zato, da bi afriške dežele pridobili na svojo stran.

Predsednik Tito prihaja na obisk v prijateljsko Etiopijo in Egipt kot prijatelj in zaveznik teh dežel, kot prijatelj afriških narodov v njihovem boju za boljši juturni dan.

Ogledimo si na primer naše odnose z Etiopijo. Jugoslavija je upostavila diplomatske odnose z Etiopijo pred tremi in pol leti, a vendar je v tem razmeroma kratkem času že priskočilo do kakšne široke gospodarske sodelovanja, ki je koristilo obema državam. Razen tega pomagajo jugoslovanski strokovnjaki v Etiopiji pri delu za izgradnjo dežele. Nadaljnji razmah izgradnje v tej afriški deželi, ki se je pogumno borila pred drugo svetovno vojno proti fašističnim napačalcem, bo nudil nadaljnje možnosti za jugoslovansko pomoč pri tem delu.

Predsednik Tito je sprejel tudi povabilo, ki mu ga je lani ob vojni skoci Suezki prekop sporočil egiptovski predsednik Gamal Abdel Naser, državni poglavar dežele, v kateri je julija 1952. skupina napredno in svobodoljubno mislečih častnikov strmoglavila kralja Fa-

ruka in njegovo skorumpirano kliko politikantov, ki so izžemali ljudstvo. Živa priča njihove brezobzirnega pustošenja v deželi, njihove lakomnosti je bilo dejstvo, da je revolucionarni svet častnikov, ko je prišel na krmilo, našel prazno blaginjo. In ne samo to: dežela je imela 400 milijonov egiptovskih funtov državnega dolga.

Novo vodstvo dežele se je pogumno lotilo dela. Pričeli so pri upravljanju zemlje. Kajti Egipt meri okrog milijon kvadratnih kilometrov, toda le majhen del te zemlje je nasejano in plodno. Zato je revolucionarni svet pod Naserjevim vodstvom doslej razdelil kmetov brez zemlje 621.000 fevdanov (100 fevdanov je 42 ha), po drugi strani pa so začeli boj, da bi iztrgali puščavo in plodno zemljo z namakalnimi deli. Razen tega so se lotili industrializacije dežele, zasnovani načrt o gospodarskem razvoju in tako že zdaj lahko rečemo, da je Egipt postal veliko gradbišče.

Predmet razgovorov predsednika Tita s predsednikom Naserjem in drugimi visokimi egiptovskimi voditelji bo razširitev gospodarskega sodelovanja med obema deželama in izmenjava misli o prečnih mednarodnih problemih z vidika našel aktione in mirne koeksistence, po katerih se ravna vlada obeh držav.

V tujem tisku je v zvezi s potovanjem predsednika Tita v Egipt slišati, da naj bi imel naš predsednik predevidno vlogo. Poglavar jugoslovanske države ne bo obiskal Egipta za to, da bi opravil vlogo posredovalca, marveč za to, da bi v prijateljskih razgovorih izmenjal misli, da bi vsaka stran povedala svoje mnenje o prečnih problemih sodobnega sveta, konkretno o problemih, ki se pojavljajo v afriškem svetu in med katerimi je na prvem mestu spor med Izraelom in arabskimi deželami.

Obisk predsednika Tita v Etiopiji in Egiptu bo ponovno potrdil, da zemljepisna oddaljenost ni in ne more biti ovira za zblizanje dežel, ki teže za mirom in neodvisnostjo, ki teže po enakopravnem sodelovanju.

Železniško gradivo sta kradla

Da je postojene vendarle najbolj kapital vsakega človeka, zlasti pa državnega uslužbenca, bosta sedaj morda spoznala tudi progovni mojster Anton Kostan iz Kamnena potoka pri Trebnju in uslužbenca pošte v Mirni vodi Ana Eršič.

Kostan je kot uslužbenec železnice vzel iz skladišča JZD v Mirni vodi 13 kg železnih in 10,60 kg betonskega železa, in to izročil Eršiču. Ta pa je ob oboju prišlo, seveda sprotaj, z njim, odplačala iz letnega skladišča 8 vreč cementa in 10 kv. metrov strelne lepene. Po dogovoru med njima je Eršiču v skladu z zakonom svojo polno odgovornost za to, da je lahko ob odvodu svojega cementa naložila tudi navedene vreče cementa, lasti JZD, sekotke Novo mesto.

Seni okrajnega sodišča v Novem mestu je, upoštevajoč, da sta oba državna uslužbenca, da sta oba kradla v škodo družbene lastine obdoli Kostna na šest mesecev, Eršiču pa na 5 mesecev zapora ter vsakega na plačilo 200 din povračila. Okrajno sodišče je prvostopno sodbo se potrdilo.

Na običnem zboru sta bila navzoča kot gosti Miha Počrvina in Jože Plavec. Ker ni bila debata preveč živahna, sta sprotaj oboje gosta. Tov. Plavec je govoril o življenjskem standardu delavcev. S sedanjim gospodarsko politiko bomo skušali izboljšati življenjsko raven, pri tem pa moramo sodelovati prav vsi. Marsikdo se bo moral vrniti na kmete, ker bodo tovarne ohranile le najboljše delavce in to tako, ki bodo delali z veseljem, ker jim bo tovarna edini vir dohodkov. Govoril je tudi o tarifni politiki. Delavci, ki bodo stalno zaposleni v podjetju, bodo prejeli večjo plačo kot tisti, ki bodo zaposleni le v sezoni.

Na običnem zboru sta bila navzoča kot gosti Miha Počrvina in Jože Plavec. Ker ni bila debata preveč živahna, sta sprotaj oboje gosta. Tov. Plavec je govoril o življenjskem standardu delavcev. S sedanjim gospodarsko politiko bomo skušali izboljšati življenjsko raven, pri tem pa moramo sodelovati prav vsi. Marsikdo se bo moral vrniti na kmete, ker bodo tovarne ohranile le najboljše delavce in to tako, ki bodo delali z veseljem, ker jim bo tovarna edini vir dohodkov. Govoril je tudi o tarifni politiki. Delavci, ki bodo stalno zaposleni v podjetju, bodo prejeli večjo plačo kot tisti, ki bodo zaposleni le v sezoni.

Obema govornikoma-gostoma smo bili zelo hvaležni za njihove besede. Našem delavcem ne bi škodila predavanja o gospodarski politiki naše države. V glavnem je obični zbor uspel: čeprav ni bilo nikake razprave. Ob koncu lahko pohvalimo vse sindikalne funkcionarje in želimo, da bi se dalje delali z isto voljo in po vseh pomagali delovnemu človeku pri reševanju njegovih življenjskih vprašanj.

Slavko Dobl

Uspela kmetijska razstava v Metliki

V okviru proslave občinskega praznika metliške občine je bila v Metliki od 20. do 27. novembra v prostorih Kmetijske zadruge odprta kmetijska razstava. Razstava, ki jo je v teh dneh obiskalo več 5000 ljudi, je popolnoma uspela, saj je pri njej poleg številnih domačih strokovnjakov sodelovalo tudi sedem tujinčev agronomije iz Novega mesta, Črnomlja in Maribora. Na žalost je bilo malo temo s prostorom, vendar je 175 razstavljalcev razstavilo vsega skupaj 738 vzorcev, med katerimi je prevladoval predvsem poljedelstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo ter zdravilna zelišča. Bogata je bila tudi kolekcija belokranjskih vin in žganja, razstavljena pa so bile še trave, detelje in pleveli, sadne in trsne sadike, povrtnina, vloženo sadje in sadni sokovi, sir in maslo, čebelarstvo, primeri gozdarstva, domača ročna dela, začitna sredstva, na dvorišču pa še stroji in razno orodje.

V okviru tega tedna je bila 22. novembra dopoldne na sejlišču v Metliki razstava ple-

Nesreče brez konca in kraja

V soboto 26. novembra ob 22. uri je na cesti III. reda št. 335 Črnomelj-Metlika, v vasi Vranovci, sotočju Žoze Berkebiča med vožnjo z osebnim avtomobilom zadela pred hišo Jožeta Štira v leseno ograjo ob cesti in avtomobil prevrnil. Pri nezgodi je na avtomobilu nastala večja škoda, ocenjena na 70.000 din, vozniku pa se za nič pripetilo. Prometni organenisi so za nezgodo zvedeli po dveh dneh in ugotovili, da je na-

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Uspela kmetijska razstava v Metliki

Nesreče brez konca in kraja

Nesreče brez konca in kraja

Nesreče brez konca in kraja

Nesreče brez konca in kraja

Pravilno poslovanje podjetij in ustanov ureja pravni predpis. Nobeni predpis pa niso tako popolni, da bi povsem onemogočili nepravilno poslovanje. Predpise pa je treba poznati in jih upoštevati, sicer izgubijo svoj smisel. V naših podjetjih je na žalost še vedno obloga: nepoznavanja predpisov in namernega izigravanja.

Ugotovljeni so bili primeri, da podjetje izplačuje višje plače kot so določene v tarifnih pravilnikih, ali pa tudi za delovna mesta, ki v tarifnih pravilnikih niso bila predvidena. Tak primer je bil v KREMENU in NOVOTEKSU.

Ozko pojmovanje delavskega samoupravljanja

Veliko nepravilnosti izhaja iz nepoznavanja predpisov. K temu pa pripomore tudi nepravilno gledanje na družbene obveznosti in ozko pojmovanje delavskega samoupravljanja. Prav organi delavskega samoupravljanja morajo biti tisti, ki so bori proti kršitvi predpisov in ki morajo vsakršni koristi podjetja s koristjo družbe, ki jim je izročila podjetje v upravljanje, ne pa v absolutno izkoriščenje. Veliko je primerov, kjer se pojmovanje delavskega samoupravljanja ne more povzpeti.

Obični zbor sindikata v NOVOTEKSU

Preizkušnja 3-128

Obični zbor sindikata v NOVOTEKSU

Z zbora rudarjev v Kanižarici

Prevoz premoga je draga stvar

Prevoz premoga je draga stvar

ti preko mišljenja, da obstaja tudi upravljanje samo v odrednjni plači in delitvi dobička.

Organi finančne inspekcije so ugotovili primere, ko delavski svet sploh ni pregledal zaključnega računa in torej tudi ni razpravljala o problemih, težavah in uspehih podjetja. V takih primerih organ delavskega samoupravljanja nima pregleda nad poslovanjem, ne ve, kako podjetje izpolnjuje družbene obveznosti in podobno. V vseh takih ugotovljenih primerih so organi finančne inspekcije opozorjali na dolžnosti in dajali navodila za odpravo napak. No, povsod ni šlo brez kaznovanja in takih prijav so v prvem polletju napravili 32.

Osnovna sredstva podjetij so v slabem stanju

Osnovna sredstva podjetij so v slabem stanju

Osnovna sredstva podjetij so v slabem stanju

Osnovna sredstva podjetij so v slabem stanju

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Preizkušnja 3-128

Ing. Dušan Sodnik

DECEMBER mesec DOLENJSKEGA LISTA

Pomen Dolenjskega lista za splošno izobrazbo

Teden tiska in radia je za nam. O vlogi tiska, tega kolektivnega organizatorja in propagatorja, smo obširneje spregovorili v zadnji dvojni številki Dolenjskega lista, ki je v visoki nakladi obiskala številne kraje na Kočevskem in Dolenjskem in predstavila ljudem naš pokrajinski časnik, kjer ga še niso poznali.

Da bi razširili število bralcev in naročnikov Dolenjskega lista v naših dveh okrajih, smo se tudi leto, odločili za obsežno akcijo, za MESEČ DOLENJSKEGA LISTA. Dosedanje izkušnje so nam pokazale, da se naši ljudje najraje odločijo za naročilo časopisa takole v decembru in januarju, ko se leto obrne, ko je, posebno na kmetih, več časa za branje in človek rad vzame v roke knjigo in časopis in pogleda, kaj je novega doma in po svetu.

Uredništvo lista se je a posebnim pismom obrnilo na vsa vodstva osnovnih in strokovnih šol, gimnazij ter večjih sindikalnih podružnic v novomeškem in kočevskem okraju; prosili smo jih za razdelitev zadnje številke našega tednika tistim družinam, kmetom, delavcem in nameščencem, ki doslej Dolenjskega lista še niso imeli ali pa ga sploh niso poznali. Kako potrebno je tako seznanjanje z domačim časnikom, nam povedo številke: 166 novih naročnikov v dveh od 1. do 5. decembra! To je seveda šele začetek, saj si obetamo v tem mesecu še veliko novih naročnikov.

Prav za nobeno vas na Dolenjskem in Kočevskem ne moremo trditi, da je slehernna družina pozna ali ima naš domači časopis. Zato bodo odbori Socialistične zveze delovnega ljudstva, članj SZDL in Zveze komunistov, odborniki številnih kulturno-prosvetnih društev, ocalih društev in organizacij ter skrajne vsi, ki jim je pri srcu napredek socialističnega tiska, storili lahko prav zdaj pravekorne usluge ljudem, ki še malo ali pa morda sploh nič ne vedo. Opozorili jih bodo na domači Dolenjski list in priporočili, da si ga naroči vsak na Dolenjskem in Kočevskem, ki ga doslej še nima. Naročnina je namenjena v primeri s koristjo, ki jo prinaša redno branje časopisov.

Ali še lahko dvignemo število naročnikov?

Tako se namreč vprašujejo mnogi, kadar nanese beseda na tisk Pogoste, so izjave, da »samo še tako vsi naročeni na list«. Pogledajmo, če je to res.

Ko je 17. februarja 1950 izšla prva številka Dolenjskega lista, se bila njegova naklada 4099 izvodov. Toliko jih kasneje, na 10. in je naklada pretežno del leta 1950 znašala 3000 izv. na

teden. Nato pa je znašala konec vsakega leta:

decembra 1951 4.900 izvodov
decembra 1952 6.450 izvodov
decembra 1953 7.800 izvodov
decembra 1954 7.850 izvodov

Letos se je število naročnikov znova razveselijo dvigalo in še narašča. Tako je n. pr. znašala naklada konec junija 8.080 izvodov, 18. novembra 1955 pa smo tiskali že 8.385 izvodov Dolenjskega lista in ga razdelili takole:

v okraju Novo mesto: 6.150 izv.
v okraju Kočevje: 904 izv.
v razne kraje LRS in FLRJ: 1.014 izv.
in v inozemstvo: 317 izv.

Z današnje številke je Dolenjski list dosegel že redno naklado čez 8500 izvodov, kar je nedvomno razveseljiv uspeh, ki med drugim kaže, da se je list ljudem priljubil — in da prav tako lahko še veliko storimo za njegovo nadaljnjo razširitev.

Kje bero največ »Dolenjskega lista«?

Prav zanimiv in po svoje dokumentaren je pregled, koliko na Dolenjskem beremo. Preglednico razširjenosti glavnih časopisov in časnikov smo objavili že v zadnji številki. Danes

RAZŠIRJENOST »DOLENJSKEGA LISTA« V NOVOMEŠKEM OKRAJU

1. Straža—Toplice	1 Dolenjski list na	11 preb.
2. Novo mesto	1 Dolenjski list na	12 preb.
3. Sentjerne	1 Dolenjski list na	13 preb.
4. Cernovelj	1 Dolenjski list na	14 preb.
5. Semič	1 Dolenjski list na	14 preb.
6. Metlika	1 Dolenjski list na	16 preb.
7. Mirna	1 Dolenjski list na	17 preb.
8. Žužemberk	1 Dolenjski list na	20 preb.
9. Trebnje	1 Dolenjski list na	21 preb.
10. Mokronog	1 Dolenjski list na	25 preb.
11. Kostanjevica—Podbočje	1 Dolenjski list na	39 preb.

POVPREČJE ZA OKRAJ: 1 Dolenjski list na 18 prebivalcev.

Pri tem naj pripomnimo, da stoji trenutno občina Kostanjevica—Podbočje nezastuženo na zadnjem mestu, ker so je šele 1. septembra 1955 priključila sedanjemu novomeškemu okraju.

RAZŠIRJENOST »DOLENJSKEGA LISTA« V KOČEVSKEM OKRAJU

1. Predgrad	1 Dolenjski list na	26 preb.
2. Draga—Loški potok	1 Dolenjski list na	28 preb.
3. Kočevje	1 Dolenjski list na	29 preb.
4. Sodražica	1 Dolenjski list na	47 preb.
5. Videm—Dobrepolje	1 Dolenjski list na	52 preb.
6. Ribnica	1 Dolenjski list na	64 preb.
7. Velike Lašče	1 Dolenjski list na	88 preb.

POVPREČJE ZA OKRAJ: 1 Dolenjski list na 48 prebivalcev.

Izgovor, da »samo še tako vsi naročeni na Dolenjski list«, torej ne velja, saj nam že samo gornje številke povedo, da lah-

ko ogledjemo razširjenost Dolenjskega lista. 18. novembra 1955 smo imeli v naslednjih občinah tole število stalnih naročnikov in kolportaže:

V OKRAJU NOVO MESTO:

1. Cernovelj:	920 izv.
2. Kostanjevica—Podbočje:	130 izv.
3. Metlika:	465 izv.
4. Mirna:	261 izv.
5. Mokronog:	202 izv.
6. Novo mesto:	1883 izv.
7. Semič:	269 izv.
8. Straža—Toplice:	550 izv.
9. Sentjerne:	675 izv.
10. Trebnje:	472 izv.
11. Žužemberk:	323 izv.

V OKRAJU KOČEVJE:

1. Draga—Loški potok: 105 izv.	2. Kočevje: 438 izv.
3. Ribnica: 99 izv.	4. Sodražica: 57 izv.
5. Velike Lašče: 60 izv.	6. Videm—Dobrepolje: 77 izv.
7. Predgrad: 68 izv.	

Če primerjamo zdaj razširjenost Dolenjskega lista v naših dveh okrajih s številom prebivalcev, dobimo naslednje podatke: (zadnjič smo upoštevali v pregledu vsega tiska volitve, danes pa računamo s številom vseh prebivalcev posamezne občine!)

1. Draga—Loški potok: 105 izv.	2. Kočevje: 438 izv.
3. Ribnica: 99 izv.	4. Sodražica: 57 izv.
5. Velike Lašče: 60 izv.	6. Videm—Dobrepolje: 77 izv.
7. Predgrad: 68 izv.	

Lepo sončno vreme poznih novembrskih dni je povzdignilo številne prireditve, ki jih je imela metliška občina v proslavo sveznih občinskih praznikov. V sklopu teh praznov je bila še v nedeljo 28. novembra odprta v Metliki kmetijska razstava, ki jo je v enem tednu obiskalo čez pet tisoč ljudi, kar kaže veliko zanimanje tujakinskega prebivalstva za našo predno gospodarstvo. Med tednom so bile tudi proslave in telovadne akademije v Gradcu in na Suhorju, v petek zvečer pa so članje TVD Partizana nastopili v Metliki. Večer je pokazal lep napredek mladih metliških telovadcev, kar je predvsem zasuga obeh vadijalcev — Dane Hočevarjeve in Katicje Ostrovnice.

Na sam občinski praznik, 28. novembra, je metliška godba zjutraj zbudila ljudi v praznično razpoloženje. Dopoldne je bila v Domu Partizana svečana občinska seja, na kateri je govoril predsednik občine Franc Jančičević. Ki je navzočim občinom in številnemu občinstvu prikazal in poudaril pomen občinskega praznika kot dneva znanja Belokranjce nad belogardizmom, ki se je 1. 1943 skušal vgnediti na Suhorju. V nadaljnjem govoru je navedel dosežene politične, kulturne in zlasti gospodarske uspehe razširjene metliške občine in nakazal

Prav gotovo se bo razmerje še konec tega meseca bistveno spremenilo, saj si bodo mnogi naročili naš tedenik šele s 1. januarjem 1956.

Prav gotovo se bo razmerje še konec tega meseca bistveno spremenilo, saj si bodo mnogi naročili naš tedenik šele s 1. januarjem 1956.

VELIKA LOVSKA BRAKADA NA FRATI

V nedeljo in ponedeljek so se na Frati sestali lovci in počastili spomin padlih lovcev med NOB. Na to slavnostno in tradicionalno prireditev niso prišli samo dolenjski lovci, temveč tudi povabljeni gostje. Govorila sta predsednik Okrajne lovske zveze Franjo Bulc in predsednik OLO Franc Pirkovič.

V ponedeljek so organizirali veliki pogon, v katerem je sodelovalo okoli 40 lovcev in gonjencev. Uspeh brakade je bil več kot zadovoljiv, saj so ustrelili 3 divje svinje, 5 lisic, divjo mačko, ki je tehtala okoli 10 kilogramov in je res redek pojav v naših gozdovih, in 13 zajcev.

Najbolj sta se izkazala Jančo Kastelle in dr. Tone Furjan, ki sta vsaki ustrelila prašiča in lisico, drugi lovci pa so se zadovoljili z manjšim plenom.

Govorila sta predsednik Okrajne lovske zveze Franjo Bulc in predsednik OLO Franc Pirkovič.

Še tri dni za ANKETO!

Inž. Jože Levstik-Vid:

Moja srečanja z Dolenjci v Ameriki

Opisal bi rad dan, ko sem se srečal v veliki Ameriki s slovenskimi ljudmi. Dolgi in vroči tedni letošnjega polja in mojega bivanja v Združenih državah Amerike so se že bližali h kraju. V tem času sem videl mnogo novih krajev in ljudi ter nov način življenja. Poslušal sem predavanja na raznih ameriških univerzah. Spoznal sem ameriške farme in farmarje ter njihove farmerske organizacije. Videl sem visok tehnični napredek in veliko racionalizacijo v kmetijski proizvodnji. Imel sem priložnost proučevati farmerske zadruge in njihova združna podjetja: velika skladišča, kladnice, oljarne, mline, tovarne umetnih gnojil in krepkih krmil itd., a pri vsem tem nisem imel sreče, da bi našel na našega rojaka — slovenskega človeka, ki živi v Ameriki.

Ves čas sem nosil s seboj par številic »Naše vasi« in novo knjigo »Balade in romances«, ki sta jo tako lepo ilustrirala naša umetnika Gvido Birola in Gaspari. Hotel sem izročiti Slovincem podružnice naše zadruge založbe »Kmečke knjige« in jim pokazati našo združno revijo ter knjigo slovenskih pesmi. Moja želja je postajala vse večja, pri srcu pa mi je bilo vedno težje, ko sem videl da sredo dnevi mojega bivanja v Ameriki h kraju.

Prišel je poslednji teden našega dolgega načrta. Dva Jugoslovanci (tov. ing. Ostojic Srečko iz

geslo: »V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST«, prošita uredništvo in upravo vse organizacije Socialistične zveze in ZKS, vodstva ostalih organizacij, društev, sindikalnih podružnic, vse prosvetne delavce, vse dopisnike in končno vse bralece, naročnike in prijatelje našega lista, da bi sodelovali v »mesecu Dolenjskega lista« s pridobivanjem novih naročnikov.

Tudi vas, dragi naročnik, prosimo za malo uslugo: povabite v krog stalnih naročnikov tudi vi vsaj enega novega naročnika! Pošljite nam naslove prijateljev in znancev iz naših krajev, ki živijo v drugih predelih Jugoslavije ali v inozemstvu, da jim pošljemo številko našega domačega lista brezplačno na ogled! Naročite na naš list fakte, ki služijo vojaški rok v JLA, napravili jim boste veliko uslugo in precej veselja. In za konec še tole:

pošljite nam, prosimo, odgovor na nagradno anketo, ki smo jo razpisali 25. novembra! Rad bi zvedeli tudi vaše mnenje o listu, o njegovih vsebini in vaše želje in nasvete, kako bi s skupnimi močmi naš pokrajinski časnik lahko še izboljšali.

Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Metlika je svečano proslavila občinski praznik

njeno pot in potrebe v prahodnosti.

Takoj po svečanosti se je bilo na Trgu svobode pred spomenikom Belokranjskega borca slavnostno zborovanje, ki sta se ga med drugim udeležila sekretar ZKS za okraj Novo mesto, narodni heroj Jože Božinar in zvezni poslanec Tone Fajfar. Zadržali se tudi govorili zvezni uradniki. Ko je orisal notranji in zunanji položaj Jugoslavije, pokazal na ugled, ki ga uživa naša država v svetu in pokazal njeno veliko vlogo v boju za mir, se je dotaknil tudi problemov Bele krajine. Odkrito je povedal, da Bele krajine ne bomo mogli v nekaj letih industrializirati in da verjetno tudi ne bo ta nikdar imela v industriji takega deleža, kot ga ima na primer Gorjska ali nekateri drugi deli Slovenije. Tudi znanjanje na tujo pomoč bi bilo več ali manj brezplodno. Belokranjci morajo sami zvesti roke in predvsem za znanje in izkušnje. Kar jim zemlja lahko da. Obnova vinogradov, umno intenzivno obdelavo velikih zemeskih površin s stroji, gnojila, izboljšanje življenjskega standarda in podobno v okviru razpisane izvedbe industrijskega zdaj ključ k napredku Bele krajine.

Po oddolžitvi spominu padlim borcem in žrtvam fašizma je zavladalo okoli 40 lovcev in gonjencev. Uspeh brakade je bil več kot zadovoljiv, saj so ustrelili 3 divje svinje, 5 lisic, divjo mačko, ki je tehtala okoli 10 kilogramov in je res redek pojav v naših gozdovih, in 13 zajcev.

Najbolj sta se izkazala Jančo Kastelle in dr. Tone Furjan, ki sta vsaki ustrelila prašiča in lisico, drugi lovci pa so se zadovoljili z manjšim plenom.

Govorila sta predsednik Okrajne lovske zveze Franjo Bulc in predsednik OLO Franc Pirkovič.

V ponedeljek so organizirali veliki pogon, v katerem je sodelovalo okoli 40 lovcev in gonjencev. Uspeh brakade je bil več kot zadovoljiv, saj so ustrelili 3 divje svinje, 5 lisic, divjo mačko, ki je tehtala okoli 10 kilogramov in je res redek pojav v naših gozdovih, in 13 zajcev.

Najbolj sta se izkazala Jančo Kastelle in dr. Tone Furjan, ki sta vsaki ustrelila prašiča in lisico, drugi lovci pa so se zadovoljili z manjšim plenom.

Govorila sta predsednik Okrajne lovske zveze Franjo Bulc in predsednik OLO Franc Pirkovič.

Še tri dni za ANKETO!

Inž. Jože Levstik-Vid:

Moja srečanja z Dolenjci v Ameriki

Opisal bi rad dan, ko sem se srečal v veliki Ameriki s slovenskimi ljudmi. Dolgi in vroči tedni letošnjega polja in mojega bivanja v Združenih državah Amerike so se že bližali h kraju. V tem času sem videl mnogo novih krajev in ljudi ter nov način življenja. Poslušal sem predavanja na raznih ameriških univerzah. Spoznal sem ameriške farme in farmarje ter njihove farmerske organizacije. Videl sem visok tehnični napredek in veliko racionalizacijo v kmetijski proizvodnji. Imel sem priložnost proučevati farmerske zadruge in njihova združna podjetja: velika skladišča, kladnice, oljarne, mline, tovarne umetnih gnojil in krepkih krmil itd., a pri vsem tem nisem imel sreče, da bi našel na našega rojaka — slovenskega človeka, ki živi v Ameriki.

Ves čas sem nosil s seboj par številic »Naše vasi« in novo knjigo »Balade in romances«, ki sta jo tako lepo ilustrirala naša umetnika Gvido Birola in Gaspari. Hotel sem izročiti Slovincem podružnice naše zadruge založbe »Kmečke knjige« in jim pokazati našo združno revijo ter knjigo slovenskih pesmi. Moja želja je postajala vse večja, pri srcu pa mi je bilo vedno težje, ko sem videl da sredo dnevi mojega bivanja v Ameriki h kraju.

Prišel je poslednji teden našega dolgega načrta. Dva Jugoslovanci (tov. ing. Ostojic Srečko iz

lik del teh naštetih nlog opravljaja Dolenjski list. Uprava ga pošlje na našo šolo, mi pa potem list razdelimo otrokom, ki ga ponesejo domov in tako list kro-

Na seji sveta za kulturo in prosveto smo si osvojili še sklep, da navdušimo ljudi za branje knjig in časopisov, poslušanje radia, obiskovanje kina itd. Ve-

Skrb za otroke padlih borcev na Kočevskem

Okrajni odbor Zveze borcev NOV za kočevski okraj posveča vso skrb otrokom padlih borcev in otrokom fašističnega nasilja. Pohvale vredno je, da enako skrbi za otroke, ki obiskujejo osnovno šolo. Letos so v kočevskem okraju izdali za otroke že okoli 14 milijonov dinarjev. V pripravi za novo leto je izdal Okrajni odbor ZB Kočevje navodilo vsem občinskim ljudskim odborom, naj predlagajo otroke padlih borcev, ki so potrebni materialne pomoči. Na splošno se Okrajni odbor ZB skupno z OLO trudi, da bi čimveč pomagali borcem in vsem tistim, ki so aktivno sodelovali z NOV.

stopnik republiške Gasilske zveze

odlikoval 27 gasilcev, članov gasilskih društev občine Metlika, za njihovo vesnito delo v Gasilski organizaciji.

Zatem je bila odprta filatelistična razstava metliškega Filatelističnega društva, v popoldanskih urah pa se je za zaključek razvila vesela ljudska zabava na Pungertu.

V četrtek, 1. decembra, so imele sindikalne podružnice Lesno-industrijskega obrata Ribnica in Lesno-industrijskega obrata Gorica vas (ki so v sklopu Medzadružno lesno-industrijskega podjetja Ribnica) predvolilni sestanek, katerega se je udeležilo zelo veliko članov iz obeh podružnic. Na sestanku je prišel tudi tov. Levstik, predsednik Ob. sindikalnega sveta, ki je dal več tehtnih navodil glede volitve itd. Sklenili so, da se obe sindikalni podružnici združita, zato so tudi postavili skupno kandidatsko listo. Po daljši razpravi je bilo predlaganih 30 kandidatov za upravni odbor sindikalne podružnice, kandidati za nadzorni

Sindikalne podružnice na Kočevskem volijo nove odbore

odbor in delegati za občinsko sindikalno konferenco ter Republiški odbor Sindikatov lesnih delavcev. Volitve so bile 4. decembra. Na sestanku so tudi govorili o razširitvi naprednega tiska, predvsem pa o lokalnem časopisu — Dolenjskem listu.

Naj omenimo, da so bile tega dne volitve novega odbora sindikalne podružnice v podjetju Opekarna Ribnica. V nedeljo, 4. decembra, pa so bile volitve novih odborov v sindikalni podružnici godnih delavcev v Grčevicah, ki šteje nad 240 članov, ter v sindikalni podružnici železničarjev v Ribnici.

—Zem—

29. november v Sušju

V kočevskem okraju so slovesno proslavili praznik republike — 29. november. V vseh večjih krajih so bile proslave s kulturnimi prireditvami in govori o pomenu praznika. Zelo lepo so letos proslavili 29. november v Sušju pri Ribnici. V nabitno polni dvorani zadružnega doma je bil domači pevski zbor partizanske pesmi. Uvodoma pa je govorila o pomenu Dneva republike Rozika Mastnik, učiteljica v Sušju. Sledile so še deklaracije in

ritmične vaje pionirjev in otrok. Dramatska družina kulturno-umetniškega društva »Dr. Ivan Prijatelj« je zaigrala Klopčičeve igre »Mati«. Nato je še enkrat nastopil pevski zbor s venčkom narodnih pesmi. Lahko rečemo, da so bili ljudje z bogatim programom zelo zadovoljni.

—Zem—

DOPIŠUJTE V DOLENJSKI LIST!

vednost vse bolj in bolj stopnjevala.

Vozili smo desno mimo Clevelanda na severozahod proti obali jezera Erie. V bližini mesteca Willoughby smo prišli v pokrajino, ki je zelo slična naši slovenski pokrajini. Sredi dopoludneva smo zavili z glavne ceste na levo navzdol proti prijazni hiši sredi sadnega drevja. Pred hišo so bile na mizi razstavljene korčarice hrusk in jabolk za prodajo. Na pragu hiše se je pojavila priletna ženica in nas prijazno pozdravila. G. Malinovsky, ki je poznal to hišo, naju je predstavil kot Jugoslovance. Naenkrat smo bili z ženico v najživahnejšem razgovoru. V njenih govoricah smo tako spoznal do-

Mladí Adolf Šomrak med umetnimi kokljami v svojem kokušnjaku

listu in radia je med našim prebivalstvom naletela na prav lep odmev in marsikdo na vasi je šele sedaj spoznal, kako važen je zanj domači časnik.

Vlado Lamut: KOSTANJEVICA NA KRKI — pogled iz gimnazije (tuš, 1955)

žil iz rok v roke in pridobiva čedalje več bralcev. S tem, ko ga ljudje spoznajo, dobiva Dolenjski list vedno več naročnikov, obenem pa vzgaja mladino in odrasle k branju, kar je močan prispevek za dvig splošne izobrazbe. Ta akcija Dolenjskega

Isto velja za poslušanje radia. V Podbočju so odstopili radijski aparat v Gradcu, ki je visok v hribih. Kako velikega pomena bo radijski aparat za ta del naše občine, saj bodo ljudje, odrezani od sveta, lahko poslušali domače in tuje novice, politične pregledne, strokovna predavanja iz kmetijstva in podobno.

Filmi še vedno vzbujajo nekaki strah pred pohujšanjem. Mnogi občinski predstavi in matineje bi krepko spodbudili to terbijsko mnenje. Filmi niso samo za zabavo, ampak so lahko tudi izredno koristni, treba je le skrbeti za kvaliteto. Tisk, radio in film so tri močnejše sile tudi za izobraževanje našega kmečkega človeka in za splošni dvig kulturne ravni našega podeželja.

Tako nam pišejo iz Kostanjevica — in moramo jim dati prav.

Sindikalne podružnice na Kočevskem volijo nove odbore

odbor in delegati za občinsko sindikalno konferenco ter Republiški odbor Sindikatov lesnih delavcev. Volitve so bile 4. decembra. Na sestanku so tudi govorili o razširitvi naprednega tiska, predvsem pa o lokalnem časopisu — Dolenjskem listu.

Naj omenimo, da so bile tega dne volitve novega odbora sindikalne podružnice v podjetju Opekarna Ribnica. V nedeljo, 4. decembra, pa so bile volitve novih odborov v sindikalni podružnici godnih delavcev v Grčevicah, ki šteje nad 240 članov, ter v sindikalni podružnici železničarjev v Ribnici.

—Zem—

29. november v Sušju

V kočevskem okraju so slovesno proslavili praznik republike — 29. november. V vseh večjih krajih so bile proslave s kulturnimi prireditvami in govori o pomenu praznika. Zelo lepo so letos proslavili 29. november v Sušju pri Ribnici. V nabitno polni dvorani zadružnega doma je bil domači pevski zbor partizanske pesmi. Uvodoma pa je govorila o pomenu Dneva republike Rozika Mastnik, učiteljica v Sušju. Sledile so še deklaracije in

ritmične vaje pionirjev in otrok. Dramatska družina kulturno-umetniškega društva »Dr. Ivan Prijatelj« je zaigrala Klopčičeve igre »Mati«. Nato je še enkrat nastopil pevski zbor s venčkom narodnih pesmi. Lahko rečemo, da so bili ljudje z bogatim programom zelo zadovoljni.

—Zem—

DOPIŠUJTE V DOLENJSKI LIST!

vednost vse bolj in bolj stopnjevala.

Vozili smo desno mimo Clevelanda na severozahod proti obali jezera Erie. V bližini mesteca Willoughby smo prišli v pokrajino, ki je zelo slična naši slovenski pokrajini. Sredi dopoludneva smo zavili z glavne ceste na levo navzdol proti prijazni hiši sredi sadnega drevja. Pred hišo so bile na mizi razstavljene korčarice hrusk in jabolk za prodajo. Na pragu hiše se je pojavila priletna ženica in nas prijazno pozdravila. G. Malinovsky, ki je poznal to hišo, naju je predstavil kot Jugoslovance. Naenkrat smo bili z ženico v najživahnejšem razgovoru. V njenih govoricah smo tako spoznal do-

Mladí Adolf Šomrak med umetnimi kokljami v svojem kokušnjaku

PRVI USPEHI: v 5 dneh 166 novih naročnikov!

Ze v novemburu so nam prosvetne delavce iz občine KOSTANJEVICA-PODBOČJE poslali naslove 70 novih naročnikov: nišja gimnazija v Kostanjevici — 10 novih naročnikov; osnovna šola v Cernovi vasi pri Kostanjevici — 10 novih naročnikov; osnovna šola Podbočje — 15 novih naročnikov in šola Gradca — 5 novih naročnikov.

Od 1. do vključno 5. decembra pa smo dobili 164 novih naročnikov:

114 iz okraja Novo mesto
42 iz okraja Kočevje
8 v razne kraje LRS
2 v inozemstvu

RAZPIS

ZA TEČAJ POLITIČNE ŠOLE PRI CK ZKS (od 1. februarja do 30. junija 1956.)

Tečaj je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki že delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja

Inž. Vilma Pirkovič:

Ali jedo kmečke družine dovolj mesa?

Ponesrečen uvod v Ljudsko univerzo v Mokronogu

V Novem mestu je bil pred tednom zaključen okrajni tečaj gospodinjstkih učiteljic in žena-zadružnic za smotrnejšo porabo in predelavo zaklanih prašičev. Odbor zveze zadružnic pri Okrajni zadružni zvezi bo ta in prihodnje mese organiziral vrsto tečajev, na katerih se bodo gospodinjke lahko seznanile, kako se da prašiča bolje uporabiti in predelati za potrebe družine. Ker je vprašanje pravilnega prehranjevanja važno za vse naše družine, objavljamo z dovoljenjem inž. Vilme Pirkovičeve ponatis njenega članka iz zadnje številke »Naše žene«.

Marsikomu se bo zdelo to vprašanje čudno. Bralke »Naše žene« iz revnejših podeželskih delov Slovenije, kjer se kmečke družine najdemo samo enkrat v letu, in to takrat, kadar koljajo prašiča, bodo gotovo privedle, da jedo preko leta premalo mesa. Žene delavcev in učiteljic, pa tudi tiste, ki si s svojimi delom same služijo kruh in s skromno plačo komaj preskrbijo svoje družine za najnujnejši, si mogoče zaradi njihove visoke cene težko privoščijo. Zato so pa te v pogledu zgornjega vprašanja drugačnega mišljenja, ker so prepričane, da je na kmetih hrane več kot dovolj. Saj skoraj vse, kar pride-lajo, pojedó kmečke družine same, potem je pa za delavce in uslužbence premalo hrane.

Res je, da se naše prebivalstvo naglo množi, medtem ko se količine pridelanega žita, vzrejane živine in drugih živalsko važnih pridelkov ne večajo tako hitro kakor prebivalstvo, posebno se prebivalstvo v mestih in industrijskih središčih. Zato imamo že nekaj let prebranske težave. Meso spada med zelo važne sestavine naše prehrane. Če bi se hoteli pravilno hraniti, bi morali uživati meso in mesne izdelke širikat tedensko. Vemo pa, da si niti delavska niti uslužbena niti kmečka družina s povprečnimi dohodki tega ne more privoščiti. Izohod je predvsem v tem, da bomo vzrajali pri nas več dobre klavne živine kot doslej, in to goveje živine, prašičev in perutnine.

Toda danes vam ne mislim pisati kaj več o tem, ker zahteva to vprašanje podrobno obdelavo. Ker je pred nami doba zimskega klavja, se bomo tokrat rajši pogovorili o tem, kako bi vsaj tiste prašiče, ki jih pri nas zakoljemo na podeželju, pravilno pripravili in predelali, da bi imeli od slehernega prašiča čimveč koristi. Vemo, da v kratkem času ni mogoče toliko povečati proizvodnje prašičev, da bi lahko krili primanjkuje v mestih in na kmetih. Toda vsaj tiste prašiče, ki jih ljudje

vzročamo veliko gospodarsko škodo sebi in pa vsej skupnosti. Z nepravilnim ravnanjem pri klavju in po njem zgubi vsaka družina, ki kolje prašiča, precej kilogramov dobrega mesa in mesnih izdelkov, ki bi jih močno potrebovala preko vsega leta. Če zračunamo, koliko prašičev pri nas zakoljemo, potem vidimo, da zaradi svojega neznanja izgubimo vsako leto več tisoč ton mesa. To drage bralke, je zelo velika izguba, posebno še, če upoštevamo, da nam vsem v prehrani mesa primanjkuje.

Kako si lahko hitro in učinkovito pomagamo

Imamo vse možnosti, da pričnemo že v tej zimi to škodo zmanjševati. Gotovo se sprašujete, kako bi to naredili? Predvsem moramo poučiti o pravilni uporabi in predelavi prašiča čimveč gospodinj in mesarjev s podeželja, ker imajo ti z domačim klavjem največ opravila. Zato namerava Zveza zadružnic skupno z gospodinjstko pospeševalno službo organizirati po vseh to zim, predvsem pa ob začetku klavja v decembru predavanja in poučna prikazovanja za kmečke gospodinjke, kjer jim bodo za to usposobljene učiteljice razložile in tudi praktično pokazale, kako se da prašiča bolje uporabiti in predelati za potrebe družine.

Kaj vse se bodo gospodinjke tam naučile? Najprej to, kako je treba prašiča zadnje dni pred klavjem hraniti, da bo meso okusnejše in lažje prebavljivo ter da bo imelo večjo hranilno vrednost. Dalje se bodo naučile, kako je treba paziti na čistotno

v vsako hišo DOLENJSKI LIST

stočje pri klavju, kako se prašič razkosa na najbolj primerne dele, kako dolgo mora meso zoreti itd. Naučile se bodo tudi raznih načinov spravljanja ne-prekajenega mesa za poznejše mesece v mast, olje, patente, kozarce in pločevinaste doze, kar pri nas le malokatera gospodinja dela. Poleg tega se bodo seznanile tudi s predelavo drobovine v pastete, ki se nam v patentnih kozarcih držijo vse leto. Tudi kravice lahko spravimo za dolgo dobo, kar bo marsikateri gospodinja koristilo. Dalje se bodo naučile delati tudi tlačenko, domače salame, dobre klobase, shranjevati mast in zlasti zaseko v tistih krajih, kjer zaseke ne poznajo. Posebno važno pa bo, da se bodo gospodinjke naučile pravilno razpolagati in prekaševati svinjsko mast, ker se prav v tem pogledu delajo velike napake. Tudi recepte za vse te stvari bodo dobile gospodinjke, ki se bodo udeležile takega kratkega tečaja v svoji ali sosednji vasi.

Naši olimpijski smučarji bodo nosili kamgarn »Novoteks«

Za bližnje zimске olimpijske igre, ki bodo v Cortini d'Ampezzo v Italiji, je Smučarska zveza Jugoslavije zaprosila Novoteks, da izdelata našim olimpijcem kamgarn za smučarske drese. To blago bo odlične kvalitete, tako da se bodo naši predstavniki med svetovno elito res postavili. To naročilo si tovarna lahko šteje v čast, saj bodo tako naši izdelki zasloveli tudi izven meja naše domovine. Olimpijcem želimo, da bi se v teh oblikah najbolje počutili in da bi dostojno reprezentirali našo državo na svetovnem tekmovalju.

Gospodinjje, ne zamudite teh tečajev!

Ta pouk bo v prvi vrsti namenjen gospodinjim, medtem ko bo treba v zimskih kmetijsko gospodarskih šolah ter raznih gospodinjstkih tečajih poudariti, da stvari tudi kmečka dekleta. Gotovo bo veliko krajev in vasi, kjer bodo hoteli imeti za gospodinjke take kratke tečaje o predelavi prašiča, zato naj se obrnejo na svojo kmetijsko zadruzo ali pa na Odbor Zveze zadružnic pri Okrajni zadružni zvezi, da jim preskrbi strokovno učiteljico. Seveda bo taka učiteljica šla le tja, kjer jo bo poslušalo največ gospodinj in kjer bodo žene in zadruge pripravile vse potrebno. Treba bo namreč dobiti ne samo primeren prostor, temveč tudi napredno gospodinjko, ki bo pripravljena, da na njenem pravkar zaklani prašiču učiteljica pokaže, kaj vse se da iz njega narediti in kako. Seveda bodo ti kvalitetni izdelki last gospodinjke.

Tako bo že v letošnji zimi precejšnje število naprednejših gospodinjstev začelo predelavati prašiče boljše kot doslej. Ko se bodo sezonsko tudi drugi prepričali, da je taka predelava veliko koristnejša, se jih bo prihodnje zimo še več odločilo za to. Seveda bo treba v prihodnosti misliti ne samo na ponovitev takih kratkih tečajev v tistih krajih, kjer jih letos ne bo mogoče prirediti, temveč tudi na preskrbo zgrad s strojem za zapiranje pločevinastih doz, na večjo proizvodnjo patentnih kozarcev in pločevinastih doz, na zgraditev sodobnejših sušilnic itd.

Če se torej ne moremo brez nje proizvesti znatno več mesa, moramo pa storiti vsaj to, da tega mesa, ki ga že imamo, ne uničujemo, temveč da ga čim bolj uporabimo in vsestransko izkoristimo. Če bomo to storili, bomo s tem precej izboljšali prehrano kmetijskih družin, kjer dejansko zaužijejo veliko premalo mesa. S postopno povečano proizvodnjo in kvalitetnejšo predelavo v mesnih obratih pa bo možno izboljšati oskrbo z mesom tudi v mestih in industrijskih središčih, tako da bodo naše delavske in uslužbene družine redno uživale zadostne količine mesa.

V petek 18. novembra smo doživeli v Mokronogu veliko razočaranje. Kulturno prosvetno društvo je v okviru Ljudske univerze dalo v spored zdravstveno predavanje za naše žene in dekleta. Naprosili smo iz Novega mesta predavateljico, ki slovi po svoji strokovnosti in predavateljski sposobnosti. Obiljubljil je predavanje s pripombo, da mu oskrbimo prevoz na obe strani. S tem smo smatrali zadevo za urejeno in pričeli skoraj 14 dni pred dnevom predavanja s široko in temeljito propagando med našimi dekleti in ženami. Ze med propagando smo opazili, da je za predavanje veliko zanimanja. Nismo se zmotili. Ze tri četrt ure pred pričekom napovedanega predavanja je bila mala dvorana Zadrúžnega doma polna, žene in dekleta pa so še kar prihajale. Ker smo videli, da v mali dvorani ne

bo dovolj prostora za vse udeležence, smo hitro zakurili še veliko dvorano. Z občutki zadovoljstva nad uspehom smo ugotovili, da se je tudi velika dvorana napolnila tako, da je zmanjkalo stolov v dvorani in na balkonu. Ni čuda! Saj je prišlo nad 250 žena in deklet! Toda temu prijetnemu presenečenju je sledilo bridko razočaranje. Namesto predavateljice z vozilom, ki smo mu ga oskrbeli in poslali v Novo mesto, je prišlo telefonsko sporočilo, da predavatelj ne pride.

Ne maramo navajati vzroka njegove odklonitve, ker je neopravičljivo. Koncu koncev tudi ne gre za stroške dveh naročenih avtomobilov za prevoz predavateljice. Toliko bolj pa nas vznemirja dejstvo, da smo priredili to predavanje kot uvod v letošnji program Ljudske univerze, pa smo prav za to priliko doživeli tak polom. Morda

predavatelj ne ve kako teško prilegamo na delu ljudi ki izobraževanju! Morda tudi ne ve, da stane naša prosvetno-politične aktiviste mnogo truda, da dobimo n. pr. 250 udeležencev na predavanje in da pri vsem tem de.u. radi pozabljamo na osebna ugodja ali neugodja. In še to! Koliko propagandistov bo moralo za prihodnje predavanje na teren in s kakšno mrtoto bodo morali prepričevati ljudi, da bodo prišli zopet ono uro ali še več hoda in še v slabem vremenu povrhu. Ali nam bodo še zaupali, ali nam bodo sploh verjeli? To seveda ni nepravičljivo. Koncu koncev tudi ne gre za stroške dveh naročenih avtomobilov za prevoz predavateljice. Toliko bolj pa nas vznemirja dejstvo, da smo priredili to predavanje kot uvod v letošnji program Ljudske univerze, pa smo prav za to priliko doživeli tak polom. Morda

KUD Mokronog

Z obiska pri LIP v Ribnici

Ze večkrat me je ta ali oni iz našega podjetja dregnil, češ — pa bi ja kaj napisal tudi o nas. V kolektiv, ki šteje okrog 200 članov, je gotovo kaj za časopis. To me je napolnilo, da sem prijel za pero in napisal tole kar boste brali. Ne vem, kje bi začel. Da imamo direktorja, njegovega pomočnika in sekretarja, menda ni treba posebej omenjati, imamo seveda tudi računovodstvo (majhna pripomba: naše knjigovodstvo sestoji iz nežnega spola — sama mlada dekleta; saj bi jih pohvalil, pa bi se mogoče prevzele). Seveda imamo tudi komercialno, tu prevladuje moški svet, z izjemo dveh zasopnikov ženskega spola. Sami resni ljudje, ki imajo na skrbi, da prodajo, seveda čim boljše. Pa pustimo pisarne in njih vsakodnevne pogovore o investicijah, kreditih, kontih, zaključnicah, dolžnikih, fakturah in podobnih umetniških pojmovih med delavce na obrate, med ljudi, ki si v rednem delu služijo svoj vsakdanji kruh.

Smo v mladem, a razvitem podjetju

Oho, pozabil sem vam povedati, da smo v Ribnici in da naše podjetje imenujemo kar na kratko

LIP. Skoro tik za železniško postajo stoji naš obrat. Naj vas najprej seznanim z našo žago. Pred vojno je bil lastnik mogočji zemljiški gospod Ruđer, vojni pa je postala jedro našega podjetja. V njej sta dva polnojamenska. Električne naprave za pogon žage so velikega pomena za ekonomično obratovanje. Tu imamo še brusilnico in druge delavnice in prostore. Na drugi strani žage je sušilnica lesa, ta bo temeljito obnovljena. Poleg sušilnice stoji dolga zidana zgradba, pred nekaj leti zgrajena zaborajna. Tu od ranega jutra do poznih večernih ur monotonno brne lesni svetli stroji. Strežejo jim mladi ljudje, predvsem ženske. Izdelujejo kvalitetne zaboje vseh vrst in oblik. Z njimi zalagajo jugoslovanski trg, dosti zabojev gre tudi v inozemstvo — v Izrael in drugam. Težavo imajo samo eno: ne zmorejo vseh naravnih, ki kar naprej prihajajo. V zadnjem času je vedno težje tudi z nabavo surovin, to je lesa. Delavci in delavke so pridni in že pravi mojstri pri svojih strojih.

Nekako sramežljivo stoji poleg naše zidane zaborajne lesena stavba — zarodek tovarne lesne ga-

lantarije. Do letos spomladi je bilo v tej zgradbi le malo strojev, izdelovali pa so v glavnem samo metliška. Ko je misel, da je bolje izdelovati končne proizvode, kakor pa prodajati same deske ali celo hlode, pridna tudi v naše podjetje so začeli prihajati v ta obrat lepi novi stroji. Za stroji so prišli delavci in za delavci končni izdelki. Tu izdelujejo obešalnike, palice za obešalnike in druge lesene palice, lesene predpražnike, stru garj, razne krožnike, šarulje in druge lepe stvari, potem razne lesene kocke itd. Če so sreča mlila (in denar) bo drugo leto zrasla prava tovarna galeranterija. Nova tovarna bo imela dovolj strokovnega kadra, ki se vzgaja v sedanjih primitivnih prostorih. Naj omenimo še gradnjo nove mehanične delavnice in lepo urejenih skladišč raznega rezanega lesa. Imamo tudi lastno slikarsko delavnico, kjer izdelujejo čudovito lepe stvari. Pridni so ljudje, ki prihajajo vsak dan iz vseh predelov naše ribniške doline na delo v dežju in snegu, ob sončnih in mrzlih zimskih dnevih. Stroj je kakor konj, skoraj vedno mora biti v delu, da je rentabilen. Morda bi omenili tudi zaslužke delavcev. Nekateri govorejo, da so plače pretnike. Trenutno ni pomoči. Vsak je plačan po kvalifikaciji in tarifnem pravilniku. Delavci so v našem podjetju ravnotako plačani kakor pri drugih sorodnih podjetjih.

Suha roba gre po svetu

Naj je omenim, da imamo poleg obratov v Ribnici še lesni obrat večjega obsega z žago in mizarstvo delavnice v bližnji Gorici vasi, veliko skladišče izdelkov suhe in lesne galeranterije v Velikih Laščah, skladišče lesa v Kovelju ter svojo trgovino lesnih izdelkov na Reki.

Kakor vsako podjetje, imamo tudi pri nas delavski svet in upravni odbor. Delavski svet se trudi za razvoj podjetja in je pri tem dosegel kljub objektivnim težkočam že lepe uspehe. Pogosto se sestaja, ukropa in vodi podjetje po pravilni poti. To velja tudi za upravni odbor. Potrebna pa bi bila večja dejavnost sindikalnih podružnic v podjetju, posebno na obratu v Ribnici. Za mrtvilo ne smemo kriviti samo odbore podružnic, temveč vse članstvo podružnic, ki z odborom premalo sodeluje in pomaga. Tu čaka sindikalne podružnice še mnogo dela, da bodo prišle na zeleno vejo.

Tako. Čas je, da zaključim s člankom o našem podjetju. Omenil sem najvažnejše iz dela in življenja v našem kolektivu, z željo, povedati še drugim ljudem, da tudi v našem podjetju delamo in napredujemo. O.K.

Jože Novak

Nova premiera v Kostanjevici

V Kostanjevici je bila pretok nedeljo premiera Tlemayerjeve drame »Mladost pre sodi-

dramatik, igravec in režiser Hans Tlemayer in obravnava skupino mladih ljudi, ki pred-

Kukec, ki se je s to vlogo znatno dvignil, Nickerta Jože Kovačič, ki je podal svojo vlogo prikupno in natančno, kriminalnega uradnika Emil Košak, ki neprestano napreduje od vloge do vloge, očeta Ivan Turk, ki je prevzemal s svojo naravnostjo in neposrednostjo, vratarja Jože Matjašič, med tem ko je Lojze Karin nastopil kar v treh vlogah hkrati in vse lepo izpeljal. Prepričljiva pa je bila tudi M. Matjašičeva v vlogi počestnice, saj je tudi ona pripomogla k uspehu.

Režijo je vodil Lado Smrekar, ki je znal podčrtati vse bistvene momente, kolektiv lepo ubrati in izbrati primeren kader. Njegova režija je bila zanimiva in se tudi to pot ni izneveril temeljitosti. Scene je oskrbel akad. slikar Z. Mušič iz Zagreba. Bila je v skladu s celotnim delom in je na gledalce naredila velik vtis.

Za konec pa malo drugače, kot sem bila doslej navajena napisati v ocenah gledaliških del. Povedala bi namreč rada, da se veselim, otroško veselim nove ponovitve, predvsem pa nove premiere, na katero se igralci že nekaj časa vestno pripravljajo. Kdor je videl premiero »Mladost pred sodiščem«, ki je bila doživljaj za vse, kakor pravi v svojem pismu A. Škerietova, je prav gotovo enakih misli kot jaz. P.J.

Prizor iz prvega dejanja (Foto Vlastja)

stavljava povojno generacijo na Nizozemskem. Uprizoritev je presegla vsa pričakovanja. Celoten kolektiv je bil tako harmonično ubran in ugleden, govorica tako naravna in prepričljiva, da je pripravila in navdušila tudi priznane gledališnike, ki so se predstave udeležili. Tako je izjavila pravkarja zagrebškega dramskega gledališča »Komedija« Ada Nagy, da je začudena nad izjemno zmogljivostjo in ubranostjo. »Kaj takega nisem nikoli pričakovala od podeželskega gledališča. Začudila me je tudi« — je nadaljevala Ada Nagy — »nenavadna domiselnost in inteligenca, s katero je bilo delo režirano. Moram vam toplo čestitati.

To priznanje, ki ga je izrekla priznana igralka, kakor tudi številna ustna in pismena priznanja gledalcev, lahko SKUD s ponosom zapiše v svojo kroniko.

Med posameznimi vlogami moramo na prvem mestu omeniti vlogo Ane Daaldern, ki jo je z nadpovprečno zmogljivostjo, krepkim temperamentom in zelo razgibano čustveno skalo podala Pepra Kavčičeva. Njena Ana je bila tako globoko človeška in pretresljiva, da je igralka vzbujala vsesplošno pozornost. Krepko ob njej so stali tudi Karla Kuntaričeva v vlogi nadzornice, dalje Rija Dolmočičeva v vlogi Anine matere in Tika Krapičeva v vlogi kleptulje, ki je bila deležna med publiko še posebnega priznanja. Enako močno so bile podane moške vloge. Sodnika je tolmačil Ivan Mlakar, ki je kljub ponesrečenju pri vaji brezbrižno nastopil in mu je avditorij poskral na odprti sceni, Van Doorna je podal Ladko

meso Columbus. Videli sem, da Somrak tesno sodeluje s strokovnjaki iz kmetijske — pospeševalne službe. Simpatično je gledati to tesno sodelovanje strokovnjakov z univerzo in znanstvenih delavcev s samimi proizvajalci na terenu — preko kmetijske pospeševalne službe.

Mladi Somrak je pripovedoval, kako je bil kot vojak ameriške armije med svetovno vojno v Evropi, v Nemčiji, Avstriji, Češki, le v Jugoslavijo ni mogel, čeprav je to močno želel. Trdno je odločen, da kmalu obišče očetrovo rojstno hišo in slovensko domovino; čeprav je že pravi Amerikanec, pa včas je po noči vezi in očetrov dom, slovenski narod in slovensko zemljo. Tudi njegova dva otroka znata slovensko. Izredno vesel so bili knjige in revij, ki sem jim jih poklonil.

Po obedu smo se skupaj slikali pred hišo. V najprijetnejšem razpoloženju smo se posvajali kot že stari znanci. Ob slovesu mi je stari Somrak s solzami v očeh rekel:

»Pozdravite vse moje ljudi, moje svačkanice in vse Dolenčice! Povejte jim, da tudi jaz in moja žena, čeprav sva že sedemdesetletnika, še nisva izgubila upanja, da obiščeva svoj dom in lepo slovensko domovino. Veliko sem slišal o vaši osvobodilni borbi in o vašem novem življenju. Vse to bi tako rad videl! Vedno se upam, da bom izpil s prijatelji na Dolenjskem kozarček dolenjske kapljice!»

Brezsrčnost in krutost — posledica alkoholizma

Ali vedo organi socialnega skrbstva za ta primer?

Prekomerno uživanje alkohola vodi do nastajanja obupne in brezsrčne družine. Tako je tudi v Metliki v družini, ki stanuje v hiši št. 199. Kadar se mož vrne domov v vinjenem stanju, začne pretepati ženo in ravna z njo na nečloveški način. Pred nedavnim se je prav tako vrnil pozno ponoči pijan domov. Pijano glavo si je hotel »ohladiti« na nenavadno kruto način. Zgrabil je v postelji spečo enoletno hčerko, jo dvignil kvišku in vrgel nazaj na posteljo. Otrok se je tako prestrašil, da je več ur trepetal in bruhal. Žena je nato dvignila hčerko, vzela še drugega otroka in zbežala k sosedu.

Kako naj se razvija tak otrok v najnežnejši dobi, ko mu je treba nuditi kar največ nege, nežnosti in pravilne vzgoje,

lepih besed, srčne toplote in razvedrila — misli pa le grobe besede in kletvice nečloveškega očeta. Na nečem telesu mora občutiti očetovo krutost, ki je posledica pijančevanja. Vprašujemo se:

Ali res ni zdravila za tako nečloveško početje alkoholikov? Ali organi ljudske oblasti v Metliki, zlasti pa svet za varstvo matere in otroka, vedo za ta primer? Očeta — pijanca je treba policajski na odgovor, če to ne bo zaleglo pa podvezati še druge ukrepe. Kajti dolžnost organizacij in organov ljudske oblasti je, da ščiti mater in otroka, ljudstvo bo pa podprlo vsak ukrep, ki jamči za uresničevanje vsega tega, kar smo govorili, pisali in delali v Tednu matere in otroka!

J. S.

(Nadaljevanje s 3. strani)

Jaz sem bil šestokrat reka: Če ne boš govoril slovensko, pa ne boš dobil jesti!

Mladji farmar nam je predstavil svojo ženko, ki je prav tako Slovenka, po starših doma iz okolice Gorice. Okoli mlade sta se smukala dva otroka, Katarina in Mary. Sin Adolf me je komaj izurgiral svojemu očetu, hotel mi pokazati svoje farmarsko gospodarstvo.

Njegova farma meri komaj slabih 10 hektarjev. Oče jo je kupil od nekoga Slovence, ki so mu zaradi skladorne bolezni odvezli obe nogi in je moral zato prodati svoje posestvo. Ze ta prednik je začel na mali farmi s sadjarstvom. Mladji Adolf Somrak je nadaljeval v tej smeri in zasadil je več sadnega drevja. Danes ima 700 sadnih dreves, največ jabolk, hrusk in sliv. S poljedelstvom in živinorejo se niso nikdar pečali na tej farmi. Na drugi strani male globeli je majhen gozd. Sadno drevje in gozd sta edini kulture. Pred nekaj leti je mladi Somrak začel s kokošarstvom. Sam je zgradil velik kokošnjak v dveh nadstropjih pa načrtih in nasvetih strokovnjakov kmetijske pospeševalne službe. Sedaj vzgoji letno več kot 35.000, nad 2 funta težkih piščancev. Moderni kokošnjaki, zgrajeni v dveh nadstropjih, omogočajo silno racionalno gojitev perutnine. Krmiljenje in napajanje se opravlja avtomatično. V krmilnici se napolnijo posode s krmom, ki odhaja potem ob dolocenem času po tekočem traku v ko-

košnjak. Prav isto je z vodo. Krmom kupijo vso v zadružni tovarni krepkih krmil. Krma je napravljena posebej za perutnino in so ji dodana tudi vsa potrebna zdravila, ki se dajejo piščancem preventivno. V zadružni valnicni kupuje enodnevene piščance in jih doma polži pod umetne kolkje. Piščeta se vzrejuje samo v kokošnjaku. Prve pošiljke piščancev grede v prodajo že s sedmimi tedni. Malo težja prodaja pa nekoliko pozneje v serijah.

Zanimivo je, da si je mladi Somrak kot praktičen človek, ki zna dobro producirati, pa tudi dobro računati, uredil doma na farmi malo klavnico. Ker je v bližini farme polno delavskih družin, je za njega najracionalnejša direktna prodaja tako sadja kot piščancev naravnost konsumentom. Mala klavnica za perutnino je urejena zelo racionalno. Zakol in čiščenje piščancev se vrši v treh ločenih in mehaniziranih operacijah zelo hitro. V tem času, ko smo se mi vse to ogledovali, je žena mladega Somraka v 45 minutah očistila 75 piščancev in vmes še stregla strančkam, ki so prišle kupovat piščance. To so bile same slovenske gospodinjice, ena iz Sodražice, druga iz Krasa, tretja iz Žužemberka itd.

Vse to delo v sadovnjakih, kokošnjakih in klavnici zmagaeta mlada dva. To je izredno napore delovno tempo. Tem ljudem se vidi, da niso navajeni sedeti in klepetati ter filozofirati po naši slovenski navadi. Oni imajo svojo delovni načrti in od njega zelo naga-

Perion
Zlatorog MARBOR
MARE USE

Po kočevskem okraju

Pred dnevi je bilo v Dobrepolju posvetovanje o gospodarskih ukrepih. Na posvetovanju je imel daljši referat tov. Jože Klančič, sekretar OK ZKJ za kočevski okraj. Na osnovi njegovega izvajanja se je razvil živo razpravljanje o gospodarskih vprašanjih v dobrepoljski občini. Udeleženci posvetovanja so bili mnenja, da bi vse tri dosedanje KZ v Dobrepoljski dolini združili v eno KZ, ker so za to že dani ustrezní pogoji.

V Dobrepolju so že lani dobili nov kinoprojektor, le škoda, da je bil nekoliko pokvarjen. Čeprav je bilo že mnogo želja in kritik, Dobrepolje s svojjo okolico še nima kina. Res bi bilo potrebno, da se tudi to uredi.

V Kočevju je bilo posvetovanje izjnikov RK za kočevski okraj. Tajniki občinskih RK so razpravljali o delu in uspehih organizacij RK. Na splošno je bilo mnenje, da so organizacije RK odigrale tudi letos pomembno vlogo, posebno sedaj v krvodajalski akciji.

Ze od začetka septembra na osnovni šoli v Ponikvah v Dobrepoljski dolini ni pouka. Kdo je kriv, je težko ugotoviti, je pa dejstvo, da 48 otrok tri mesece ni obiskovalo rednega šolskega pouka. Glavni vzrok je bil ta, da se bivši učitelj G. V., ki je bil ob začetku šolskega leta premeščen v Stalčevce, ni hotel preseliti zaradi zdravstvenega stanja. Novo nameščen S. I. pa ni hotel poučevati, ker ni dobil v Ponikvah stanovanja.

Prebivalci Ponikev se zato jeze in želijo, da bi glede tega dobili stvarni odgovor.

Upravni odbor Rudnika rjavogrega premoaga v Kočevju je razpravljala o raznih problemih v rudniku. Posebno pa so razpravljali o prehrani rudarjev, ki se hranijo v menzi. Večina članov upravnega odbora je menila, da hrana v sedanji restavraciji ni zadovoljiva. Sprejeti je bil sklep, da bo restavracijo finančno podprla uprava

rudnika in tako zboljšala hrano rudarjem.

Zmago Dragoš

Šepicu in Urajnarju še po 3 leta strogega zapora

Veletatova kolea Avgust Šepic in Ignac Urajnar iz Hudejeje pri Trebnjem, ki sta bila nedavno obsojena zaradi tatvine 24 koles, sta se ponovno znašla pred senatom novomeške okrajnega sodišča. Neumorni organi kriminalne službe so napet tem odkrili še novo vrsto državnih tatvin obeh nepravilprijavov. Skupaj sta ukradla še: ok-

tobra 1954 Eli Prah v Sentrupetu 10.000 din vreden primož. Urajnar ga je odvil iz nastavnice. Šepic pa je stražil; 28. oktobra lani posestniku Francu Ruzlji v Skrjanjah, 200 kg pšenice, 80 kg fižola in 50 kg ajde; v noči od 25. na 26. november lani Edvardu Zavrlu v Sentrupetu okrove in kolea zapravljivčka v vrednosti okoli 70.000 din. Tudi tu je bil Urajnar izvršilec, Šepic pa stražar. Letos pa sta na škodo KZ Mirna skupaj ukradla dve železni brani. Kradla pa sta tudi vsake zase.

Avgust Šepic je spomnil 1951 izpred župnišča v Sentlovrencu ukradel žensko kolo. Nekako v istem času je ukradel moško kolo iz vrže gostilne Per v Novem mestu, prav tako l. 1952 moško kolo izpred gostilne Kump v Bršljinu. Ignac Urajnar

je na Silvestrovo zvečer 1951 ukradel moško kolo iz gostilne Bukovec v Trebnjem, 25. septembra 1954 pa je kupil od Šepice dele ukradenega ženskega kolesa, čeprav je vedel, da so bili ukradeni.

Senat okrajnega sodišča v Novem mestu je prisodil za navedena skupna in posamezna dejanja vsakemu po 3 leta strogega zapora. Baje se bosta pridržala zaradi previšoke kazni. Za tako drzna in brezobzirna tatova prav gotovo tudi najstrožja kazen ne bi bila prestroga. Pravičilo bi bilo, da bi se z njima vred zagovarjali tudi tisti, ki so za to tatvine udeležili, a jih niso prijavili niti prepredili!

Pred sodišče zaradi pretepanja 9-letnega otroka

Pred sodiščem se bo moral zagovarjati Alojz Muskovar, doma iz Gradca v kočevskem okraju, zaradi druge ravnanja s svojim otrokom. Muskovar je novembra letos zelo pretepal svojega devetletnega sina Jožeta in mu prizadel telesno poškodbo. Ta primer bližnji in daljni prebivalci občarjajo in zahtevajo, da se Muskovar primerno kaznuje. Ljudje iz Gradca in okolice so mnenja, da bi dali Muskovarjeve otroke v vzgojni zavod. Ta predlog je utemeljen, ker oče slabo skrbi za svoje otroke in jim ne da take prehrane, kot jim bi jo lahko.

razburjajo, ker jim pošta Rok ne redno dostavlja pošto. Čeprav so že večkrat našli to vprašanje, uspeha je vedno nič. Čudno se jim zdi, da pismonoša lahko prinese pošto v bližnje vasi okoli Roba in tudi v bližino Kravate peči, le do njih ne more priti.

Zadnje nedelje v novembu so člani Lovske družine Velike Lašče pripravili tekmovalne lovske igre. Tekmovanje je uspelo in člani lovske družine kakor tudi gostje so bili zadovoljni. Na splošno je delo velikaške Lovske družine pohvalno vredno in zaslužio lovcvi vse priznanje.

Prebivalci v Kravati peči se

Podivjanci iz Dolnje Straže

V prijatni vasi Dol. Straži pri Novem mestu je imela Poglavčeva družina 12. novembra domače slavje — omožila se je ena od hčera. Na svatovanju je bilo kakih 20 svatov, ki so se lepo in veselo zabavali pri jedah in pijači, dokler jim tega niso skalahi prav fantje iz domače vasi.

Skupina takih »korajžnikov«, že precej nasakanih fantov, je prišla okrog 11 ure ponoči pred Poglavčev hišo. Najprej so zunanji zapeli, kot je navada, pri pesmi. Poglavčevi pa so jim dali pijače, pečeno kotoš in košaro peciv in kruha s mesom.

Te dobrote so popravili pri sosedu, nato pa so vrnili pred hišo, kjer je bilo svatovanje, in začeli izgovarjati svate na »aufbick«.

Gospodar Poglavčič in njegov brat Jože sta pršla vprašati ven, kaj hočejo, takrat pa so podivjanci navali nanju. Najhujši je bil D. M., ki je napadel gospodarja s polenom, nato so ga podirli še na tla. Režili so ga ostali svatje, ki so pridrli iz hiše pogledat, kaj se godi. Med tem so podivjanci fantje odšli v blato in davki F. G., konjarja iz stražke žage, s katerim so prej skupaj pili v gostilni in jim je prav on daljal za pijačo.

To divjanje in razgrajanje pijačev je postajalo vedno hujše. Poglavčev hišo so začeli obmetavati s blatom in poleni; svatje so se morali umakniti v hišo in zaklenjati vrata. Tako so bili oblegani v hiši do tujih zjutraj. Kajpak so pijanci tulili zunanjo svoj »aufbick« in grozili s koli, češ naj pride ven, kdor se upa.

Zalostno je, da so med temi podivjanci pobli bili tudi poročenci mošje, na primer K. P., ki se je širokoustil, da je on »ta velika milica«, ko so svatje zagrozili, da bodo poklicali organe LM.

Nad temi podivjanci iz Dol. Straže se zgraža vsa okolica, in upravičeno. Naj zaradi takih divjakov pride kraj ob dobro mesto. In kaj se pravi, napadati mirno družino in svate in jih oblegati kot topla razbojnikov. Te junake iz Dol. Straže, kar imenujemo jih: Darko Mojstrin, Anon Springer, Savo Karloš, Rudi Kožar, Karl Piškur, Janez Jerič in Franc Golob, bo sodnik za prekrške v Novem mestu že primerno nagradil. Naj jih to za bodoče spamezuje.

R. G.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO
»KRKA« — NOVO MESTO: 2. do 5. decembra: francoski barvni film »Imei sem sedem hčera«. Od 6. do 15. decembra: ameriški film »Neumne sanje«.
DOM JLA — NOVO MESTO: 9. do 12. decembra: italijanski film »Pisem s ceste«. Od 13. do 18. decembra: ameriški film »Izpušeni sin«.
DOLENJSKE TOPICE: 10. in 11. decembra: ameriški barvni film »Na gladki površini«.
SENTRENE: 10. in 11. decembra: »Ešalon dr. M. S. 14. in 15. decembra: »Nesode mladoporočencev«.
TREBNJE: 10. in 11. decembra: ameriški film »Vrni se mala Šebica«. (Predstava v nedeljo ob 15.30.)
ZUZEMBERK: 11. decembra: ameriški film »Zločin v Nevadi«.
KOSTANJEVICA: 11. decembra: mehiški film »Maclovio«.
CRNOMELJ: 8. do 11. decembra: »Beneški svet«. Od 13. do 14. decembra: »Splošno mesto«.
SEMIC: 10. in 11. decembra: ameriški film »Vodnjake«. 15. decembra: francoski film »Val smo morilec«.
GRADAC: 11. decembra: francoski film »Polkovnik Chabert«.
DRAGUTIN: 11. decembra: italijanski film »Bogdava roža«.
JADRAN — KOČEVJE: 8. do 11. decembra: »Bela Belle Star«. Od 13. do 15. decembra: »Z močnim mestom«.
MOKRONOG: 10. in 11. decembra: francoski film »Rožnato življenje«.

KMETIJSKA ZADRUGA PREKO-PA kupi železno, pred ognjem varno biagajno. Ponudbe pošljite na zadrugo.
KMETIJSKA ZADRUGA PREKO-PA razpisuje mesto poslovalnice in knjižovnice. Ponudbe pošljite na zadrugo.
NA PROSTVOLJNI JAVNI DRAŽBI bo prodano posestvo Renčusa Jozefa v Jurju pri Podgradu po posameznih parcelah. Dražba bo v nedeljo, 11. decembra, ob 10. uri dopoldne na smnem mestu.

IZGUBIL SE JE lovski pes, istrski resanec, bel. Na vratu je imel jermen in kos verige. Kdor o njem kaj ve, naj sporoči na uradno listo ali podpolkovniku Bobičiču v Novem mestu za nagrado.
PRODAM KOMPLETNO SPALNICO iz mehkega lesa. Crnomelj št. 250-11.

IZ MATIČNIH URADOV

Novo mesto
V preteklih štirinajstih dneh je bilo rojenih 58 dečkov in 41 deklica.
Umrlj so: Hrovatič Matija, upokojenec, iz Hovca v LRL. Rajer Vilma, otrok, iz Novega mesta. Kitarler Tereza, roj. Asič, zašebnica, 87 let, iz Šake vasi pri Koprivnici. Kos Jože, avtoprevoznik iz Novega mesta, 55 let. Zevnik Franc, delavec, 56 let, iz Novega mesta.
Poročili so se: Rošenberger Viktor, kurir iz Gotne vasi, in Medved Jožeta, šivilja v Krki. Ogrinc Jožef, kovski pomočnik s Sel pri Jazetu, in Petan Ana, hč. knetovalca iz Smolenje vasi, Janežič Alojzi, krojaški pomočnik iz Novega mesta, in Stefančič Marija, bolnišničarica iz Novega mesta. Maras Anton, gradbeni tehnik iz Novega mesta, in Zega Sonja, uslužbenka iz Novega mesta.

Gradec
Rojena sta bila 2 dečka in 3 deklice.
Umrlj je: Kambič Jože iz Kravnice, star 78 let.
Poročila sta se: Dragos Jožet iz Gribelj, in Zunič Neža iz iste vasi.
Kočevje
V času od 19. novembra do dne 3. decembra so bili rojeni 3 dečki in tri deklice.
Poročili so se: Lunder Alojz, delavec iz Šake vasi, in Šušček Roza, delavka iz Rudnika pri Kočevju. Vogrinčič Alojz, delavec iz Ljubljane, in Ficko Emilija, poljedelka iz Kočevske Reke.
Metlika
V novembu sta se rodila dva dečka in dve deklici.
Umrlj so: Malešič Ana, učiteljica, 83 let, iz Radovič. Oberman Ana, snailka, 50 let, iz Draševč pri Metliki. Kapušin Bara, gospodinja, 80 let, iz Zvirkovega vrha štev.
Poročili so se: Petrič Ivan, kmetijski posestnik iz Grabrova, in

Nemančič Marija, poljedelka iz Gornjeje Suhorja. Črnčič Volodav, oficij. JLA iz Metlike, in Rebolj Marija, učiteljica iz Metlike. Plut Janez, čevljar s Sel pri Jugorju, in Sercejič Stefanija, poljedelka iz Kola pri Semicu.
iz novomeške porodnišnice
V preteklih štirinajstih dneh so v novomeški porodnišnici rojeni: Obrč Antonija iz Orebja — dečka; Skarja Slavka s Mirne — dečka; Juršič Jožeta iz Velikega Ceca — dečka; Gosič Nevenka iz Kočevja — dečka; Rajer Slavka iz Zabeje vasi — deklško; Nared Pavla iz Dolenje vasi pri Kočevju — deklško; Fideršek Frančiška iz Smihela pri Novem mestu — dečka; Zagar Marija iz Birčne vasi — dečka; Mojstrov Jožeta iz Mokronoga — deklško; Verbič Ana iz Zagorice — dečka; Murn Jožeta s Sel pri Dolenjskih Toplicah — dečka; Sporar Tereza iz Drenovega vrha — dečka; Krže Olga iz Občje — dečka; Karije Tereza iz Zabeje pri Trebnjem — dečka; Jarc Milka iz Hraštja — dečka; Janc Marija iz Lešnice — dečka; Može Marija s Dolca — deklško; Težak Frančiška iz Grabrova — deklško; Hrušar Antonija iz Mikote — dečka; Pavlič Frančiška iz Crnomolja — deklško; Murželj Frančiška z Gornjih Kamenj — deklško; Erjavce Angela s Sel pri Razuču — deklško; Kosiče Jožeta iz Malega Cerovca — dečka; Dejak Rozalija iz Kočevja — dečka; Kuzma Erna iz Pedrina — dečka; Ivančič Angela iz Drašev — deklško; Krasovec Milena iz Trebnja — dečka in deklško; Kokič Milica iz Trnovca — dečka; Saje Ana iz Straže — dečka; Kastelic Franca iz Poljan — dečka; Saje Antea iz Smihela pri Novem mestu — deklško; Žugelj Franca iz Metlike — dečka; Tomo Jožica iz Bistriže vasi — deklško; Murn Antea iz Malkovec — dečka; Doberdug Justina iz Prečne — deklško; Čvelbar Marija iz Dol. Prekoje — deklško; Kovačič Pavla iz Prečne — dečka; Gornik Karolina iz Kočevja — deklško; Jancič Franca iz Grabrova — deklško; Kralj Marija iz Pristave — dva dečka; Jeman Neža iz Zagrada — dečka; Kužnik Marija iz Dečje vasi — dečka; Kramarič Ana iz Dol. Pako — dečka; Zaje Katica iz Crnomolja — dečka; Janc Marija iz Podvozca — dečka; Udovc Marija iz Smihela pri Novem mestu — dečka; Podraž Alojz iz Prečne vasi — deklško; Murn Jožeta s Sel pri Straži — dečka; Gručič Marija iz Dolnje stare vasi — dečka.

Potujoči kino
Novo mesto
Predvaja italijanski film »Figaro« v bolnišnični Novi mestu v četrti. 8. decembra, ob 18. uri. Na Maleni Slatinski. v petek, 9. decembra, ob 18. uri. V Opetku ob Krki; v soboto, 10. decembra, ob 18. V Škečajev v nedeljo, 11. decembra, ob 15. V Smarjskih Toplicah (dvorana); v nedeljo, 11. decembra, ob 18.30.

Objava
Kmetijska zadruga Velika Loka bo v nedeljo, 11. decembra, na javni dražbi prodala sledeče stroje:
1. motorno škropilnico, s sejalnicami in mlaznico, robkake za korozi in več manjših strojev.
Osmrtinca
Po težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi sin, brat, stric in gostec
LOJZE VODNIK iz Podgorja

Vsih, ki so ga spremlili na zadnji poti, in vsem, ki so darovali ceterje topla hvala. Posebej se zahvaljujemo Opekarni Zalog in Gosilnicemu društvu Prečna. Zalujoč: starš, brat Viktor in sestra Mica s družinama, Antonček Reška z možem in ostalo sodržavci.

MALI OGLASI
PROJAM VIZOČARNA v Razboju pri Catežu. Poljuje se v Veliki Loki št. 18

3600 OBISKOVALCEV SI JE OGLEDALO GOSTINSKO-TURISTIČNO RAZSTAVO V NOVEM MESTU

V nedeljo 27. novembra je predsednik Sveta za turizem in gostinstvo pri OLO Novo mesto Edvard Pintar odjel gostinsko-turistično razstavo, ki jo je v počastitev 10-letnice osvoboditve pripravila Gostinska zbornica novomeškega okraja.

Pri otvoritvi se je zbralo lepo število ljudi, med njimi ljudska poslanca inž. Vilma Piškovič in predsednik Gostinske zbornice LRS Stanko Renko.

Tov. Pintar je v podpravnem nagovoru omenil namen in pomen te razstave, ki je že tretja v zadnjih letih, in našel podjetej, ki so razstavlja svoje izdelke: 4 državna gostinska podjetja, dve mesarilni, slaščičarna in pekarna. Gospodinjaki center Novo mesto, »Belaš« iz Crnomlja, »Dana« s Mirne, Gospodinjaka šola Gradec in Kmetijsko posestvo Crnomlje.

Razstava je bila v treh prostorih obnovljena stara glavnica in je po svojih izdelkih in okusni ureditvi postela vse pramenite obiskovalcev. Ni bila velika, zato pa

Smrtna nesreča obrtnika pod avtomobilom

Prejšnji teden je pred domačo garažo popravljal svoj tritonski tovornjak novomeški avtoprevoznik KOS JOŽE. Ležal je pod avtomobilom in odvilj neke vijake. Pri tem se je verjetno avto, ki ni bil zadostno podložen, premaknil in težki diferencial je udaril Kosa po glavi, da je za posledicami umrl.

Pokojnik Kos je bil znan kot zelo trezen, dober in vesten avtoprevoznik in vofer, saj v svoji dolgotrajni službi ni imel niti enega karambola in niti ene nesreče. Ustoda je hotela, da se je ponesrečil pri popravljanju vozila prav na domačem pragu.

Rajni Jože zapuška ženo, sina Boža, nadarjenega glasbenika, in hčerkico Lidijo. Vsa družina bo težko pogrešla skrbnega, ljubečega moža in očeta.

Kot obrtnik — avtoprevoznik je bil pokojni Kos zelo priljubljen ne le med stanovskimi tovariši, marveč tudi med mestnim prebivalstvom, kar je pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležilo ogromno ljudi. Njegovi stanovski kolegi so ga v velikem številu spremljali na zadnji vožnji. Na črno pogrnjenem kamionu so ga ob častni straži šoferjev peljali na žrnheško pokopališče. Ko so ga spustili v prelanj grob, so se z jokom družine žle pretrpetljivo tulče sirene avtomobilov, ki so stali pred pokopališčem.

Proslava 29. novembra na Vinici

Tudi Viničani smo lepo in častno proslavili Dan republike. Na proslavi 27. novembra je govoril tov. Wells Kamilo in jedrnat opisal pomen 29. novembra za naše ljudstvo. Govoril je tudi zastopnik invalidske organizacije in poudaril, da letos proslavljamo njeno 10-letnico.

Drobne novice iz Žužemberka

Ni dolgo tega, ko je tov. Vuk ujel v Krki skoro 10 kilogramov težkega sulca. Toda komaj teden dni kasneje je pod Gradom vrzel vabo tov. Rado Tauffer in že je visel na trnku 10 kilogramov težak sulac, ki je prizadel precej skrbi, kako ga potegniti na suho. S spretnostjo se je posrečilo tov. Taufferju rešiti obilni plen.

PARTIZAN Novo mesto — drugi!

V nedeljo 27. novembra so rokometaši Dolenjske podvezde končali tekmovalno v malem rokometu. Letošnje tekmovalje je bilo zelo dobro, saj se ni na nobenih tekmi močeno reči kd bi zmagovalo. Partizan Crnomelj je po porazu s Partizanom Novo mesto izgadel iz tekmovalje za osvojitve najvišjega naslova klubov, pač pa samo o pismaju.

Škerlj — zmagovalca slavnostnega brzoturnirja

Na Dan republike je SD Novo mesto organiziralo slavnosti brzoturnir, ki se ga je udeležilo 10 šahistov. Zmagal je Škerlj Tone z 8 točkami, le pol točke za njim je bil Bolonič Saranovič je bil tretji s 6 točkami, Medić četrti (6 in pol), Picek peti (6), Avsec in Pejšič šesta do sedma (3 in pol) itd.

Končan je turnir za IV. kategorijo

Pred kratkim je bil zaključen turnir za IV. kategorijo, ki se ga je udeležilo 16 šahistov, vendar so kasneje štirje odstopili. Med dvanajstimi udeleženci je zmagal Pejšič Miloj, oficij JLA, s 9 točkami, Simonovič (8), Tomičič in Jočičem (7 točk). Vsi tu so osvovili IV. kategorijo.

Novomeški atleti na TEKU REPUBLIKE

Na letošnjem VIII. teku republike v Ljubljani je nastopilo samo šest novomeških atletov. Udeležba na tem samostojnem tekmovalju je bila zadovoljiva, saj je nastopilo okoli 130 atletov iz 25 društev. Nastopili so znani južnoslovenski tekaši: Mihalič, Čejnar in drugi, zato se je ob progi zbralo veliko ljubljancev, ki so bodrili tekmovalce.

Novomeški atleti niso dosegli vidnih uspehov, omeniti pa moramo, da so se plasirali nekje v »zlati sredini« in dosežili to, kar se v tako močni konkurenci dosegati ni moglo. Tekmovanje je bilo izredno hladno vreme, zato o dobrih rezultatih ne moremo govoriti, pač pa samo o pismaju.

700 m (mladinke) — 48 tekmovalci: 1. Slaninik (Kladivar, Celje), 2. Podpečan (Partizan, Novo mesto), 15. Prah (Partizan, Novo mesto).

700 m (šlanec — 17 tekmovalci): 1. Stamejčič (Odrad, Ljubljana), 1400 m (mlajši mladinci — 65 tekmovalcev): 1. Groznik (Odrad, Ljubljana), 28. Tratar (Partizan, Novo mesto), 32. Jankovič (Partizan, Novo mesto).

1400 m (starejši mladinci — 21 tekmovalcev): 1. Stros (Ljubljana), 1400 m (šlan — 22 tekmovalcev): 1. Gajšek (Kladivar, Celje), 13. Dočič (Partizan, Novo mesto), 14. Mlakar (Partizan, Novo mesto).

1400 m (šlan — 13 tekmovalcev): 1. Mihalič (Partizan, Beograd).

Šah

SD Novo mesto pripravlja turnir za III. kategorijo, ki bo predvidoma v januarju, ko se končajo še ostali turnirji brzotekmovalstva.

Okrajni brzopotejni turnir v Crnomlju

Minulo nedeljo je bil v Crnomlju turnir šahistov novomeškega okraja za naslov močnega individualnega brzopoteznega prvaka okraja za zadnje letošnje tromesečje. Oslabljena novomeška ekipa je igrala z izposojeno rezervno bršljinjske Svobode.

Rokomet: Ženske četrtje, moški šesti

Končano je jesensko prvenstvo I. lige LRS in velikim rokometu. Ženska in moška vrsta Partizane Crnomelj je letos prvič igrala v I. ligi LRS in je plasman zelo razveseljuju, posebno to velja za žensko ekipo, ki si je brez vsakih izkušenj priborila četrto mesto, samo tri točke manj, kot prvak Svoboda iz Ljubljane. Ženska ekipa je dosegla na svojih tekmovalnih tečajih rezultate: Crnomelj: Svoboda 3:2, Drava Ptuj: Crnomelj 1:2, Proletarec Zagorje: Crnomelj 2:2, Crnomelj: Rudar Trbovlje 5:0, Crnomelj: Odrad Ljubljana 4:2.

IZJAVA

V 47. številki Dolenjskega lista smo opazili notico o nogogetnem tekmovalju v Crnomlju. V zvezi s tem izjavljamo, da niso bila s našimi informacijami-propagandnimi dopisi v Dolenjskem listu in drugem časopisu o razvoju in prvenstvenih tečajih nogogetnih moštev v Crnomlju z ničemer krivena pravila.

Za nogogetni klub v Crnomlju Janez Vitkovič

Šoferjski tečaj v Kočevju

Društvo šoferjev — podružnica v Kočevju — je organiziralo šoferjski tečaj. Tečaj bo trajal vso zimo. V tem obdobju bodo tečajniki predelali snov teoretično, v spomladanskih dneh pa bodo začeli z vožnjami. Za tečaj je precej zanimanja. Predavava so tedensko dvakrat. Predavanja izkušeni šoferji in mehaniki.

Šah

SD Novo mesto pripravlja turnir za III. kategorijo, ki bo predvidoma v januarju, ko se končajo še ostali turnirji brzotekmovalstva.

Okrajni brzopotejni turnir v Crnomlju

Minulo nedeljo je bil v Crnomlju turnir šahistov novomeškega okraja za naslov močnega individualnega brzopoteznega prvaka okraja za zadnje letošnje tromesečje. Oslabljena novomeška ekipa je igrala z izposojeno rezervno bršljinjske Svobode.

Rokomet: Ženske četrtje, moški šesti

Končano je jesensko prvenstvo I. lige LRS in velikim rokometu. Ženska in moška vrsta Partizane Crnomelj je letos prvič igrala v I. ligi LRS in je plasman zelo razveseljuju, posebno to velja za žensko ekipo, ki si je brez vsakih izkušenj priborila četrto mesto, samo tri točke manj, kot prvak Svoboda iz Ljubljane. Ženska ekipa je dosegla na svojih tekmovalnih tečajih rezultate: Crnomelj: Svoboda 3:2, Drava Ptuj: Crnomelj 1:2, Proletarec Zagorje: Crnomelj 2:2, Crnomelj: Rudar Trbovlje 5:0, Crnomelj: Odrad Ljubljana 4:2.

IZJAVA
V 47. številki Dolenjskega lista smo opazili notico o nogogetnem tekmovalju v Crnomlju. V zvezi s tem izjavljamo, da niso bila s našimi informacijami-propagandnimi dopisi v Dolenjskem listu in drugem časopisu o razvoju in prvenstvenih tečajih nogogetnih moštev v Crnomlju z ničemer krivena pravila.

Pri zadnjem metliškem tkalcu Uspešno delo SVOBODE v Kanizariči

Nedaleč od tam, kjer je v Metliki sredi njiv zrasla »Belo-kranjka«, nova tovarna pletenina in zavese, živi 81-letni Jože Vrtičič. Malo nagluben, toda živahen mož, ki dobro spominja, pove kaj naravnost:

»Seveda, zadnji metliški tkalec sem. Danes so zgradili tu v Metliki tovarno, v kateri bodo delali s pletilnimi stroji. Svoj čas pa smo tkali samo na roke. Nisem bil sam. Več nas je bilo. Čakajte, da se spomnim,« reče in si potisne klobuk na čelo. »Anton Mec s številke 135 je tkal v metliškem Majlontu, kjer je sedaj Škerlova hiša. Martin Čeršič je delal na številki 158. Njegova hiša je kasneje pogorela; na njenem mestu pa stoji danes druga, v kateri stanujejo

Sošic na Hrvaškem. Leta 1895. delal kot pomočnik pri tkalcu Miku Obermanu. Čisto prenehali tkati pa sem med zadnjo vojno, leta 1942. Statve sem spravil pod pod; naslednjo jesen, 11. novembra, pa je s hrvaške strani padla ustaška granata in pod zažgala. Pri tem je zgorelo tudi ogrodje mojih statov.»

Vrtičič zavpije na kravo in predene tobak v ustih.

»O, delal pa sem, delal,« pravi, ko vidi, da ne bo treba iti zavračati krave. »Od štirih zjutraj pa pozno v noč. Če je bila lepa preja, sem ntkal na dan prav čedne metre platna. Delal pa sem vse: cvilnih, vales, debelo in tanko platno pa še preboro za predpasnike. Če je dal material naročnik, sem dobil za meter platna deset, za meter cvilnih pa dvajset krajcarjev.»

...O, seveda tudi za prodajo sem delal. Material sem dobival največ s Hrvaškega; prejo v Šrenah v Karlovcu, bombaž in prejico pa iz Duge Rese, kjer je bila tovarna za bombaž. Hrvaška prejica je bila namreč močnejša od tiste, ki so jo metliški trgovci dobili iz Ljubljane. Štrene sem zvil

v klobke, potem pa snoval. Vse troje sem zmešal: eno nit preje, eno prejice, na počez pa bombaž.»

...Največ sem delal debele in tanko platno za rjuhe, cvilnih pa za prte in brisače. Rjuhe so bile zelo trpežne in so trajale po petnajst let in še več. Zaslugek je bil srednje dober in sem dobil na primer za brisačo eno krono, za prt pa dva do tri goldinarje. Vales so največ nosile Semičanke, predpasnike na preboro iz rdeče in zeleno barvane preje na dolnjem koncu pa Hrvatice iz Vivodine in od Jaske. Preboro so imele Hrvatice tudi na opletku, to je na ramenih. Barvani preji smo rekli mavez.»

...Če so barvali platno, vprašate? Seveda so ga. Na barvani moški obleki se toliko ne pozna umazanija kot na beli. Barval pa nisem jaz, ampak kmetje sami. Orehove lupine so skuhal, po dvakrat namočil v tisto vodo platno, potem ga pa še za 24 ur zakopal v llovasto jamo, da je platno ostalo lepo črno. Barvali pa so ga tudi s hrastovimi liskami. Te so platno še bolj počrnilo kot orehove lupine.»

...Naročil pa sem imel kar

precej. Prav redko sem bil brez dela, zlasti potem, ko so vsi drugi tkalci pomrli ali pa zavoljo starosti niso več delali. Mnoge gospodinjice so namreč imele rajši platnene rjuhe kot nove fabriške. Tudi platno za hlače metliških godbenikov sem ntkal, takrat ko so ti dobili nove uniforme. Imeli so bele platnene hlače in modre suk-njiče iz kupljenega blaga. Menda je bilo to 1932. leta. Ah, lepo je bilo takrat.»

Stari Vrtičič se zazre čez kolpo in se nasmehe. Kajpak, lepo je bilo takrat. Več kot dvajset let je od tega. Mlad je še bil, da povemo po njegovo, čeprav jih je tisti čas imel že čez šestdeset. Toda statve so bile tedaj še cele in tkalski čolnček je veselo smukal med nitkami na statvah.

Danes pa... Nihogar ni več v Metliki, ki bi delal na ročnih statvah storo, trpežno platno. Tovarno pletenino in zavese so zgradili in mogoče bodo še drugo leto v Metliki zapele vse drugačne, vse hitrejše statve...

Da, tkalec Jože Vrtičič je opravil svoje delo. Na drugih, mlajših rokah je zdaj vrsta.

J. D.

DPD Svoboda v Kanizariči je na obnem zboru dalo obračun svojega dela v letu 1953. Zbora so se udeležili kulturno-prosvetni delavci Bele krajine, predstavnik občinskega odbora Crnomelj in zastopniki ostalih delovnih kolektivov iz Kanizaričelov.

Poročilo predsednika Slavka Grahna in živahno razpravljanje je pokazalo, da je bilo delovanje društva v preteklem obdobju zelo plodno. Z delom na kulturno-prosvetnem polju so kanizariški rudarji potrdili, da so prebrodili kritično leto 1954, ko so na rudniku vladale nezdrave razmere. Z novoletno jelko, ki je bila v vsaj Beli krajini nekaj edinstvenega, je bil led prebit in dejavnost Svobode je oživela in se uspešno razvila.

Starih proslav važnejših državljskih praznikov se je udeležilo skoraj 2000 ljudi, 5 predavanj različne vsebine je pa obiskalo 293 poslušalcev, kar je za tako majhno naselje kot je Kanizariča velik uspeh. Uredili so tudi knjižnico: število knjig je seveda še precej bomo in bo treba za nove knjige še precej denarnih sredstev. Dramska skupina je pričela delati, vidnejših uspehov pa še ni pokazala. Vsesto pa se pripravila za novo sezono in obeta uspešne nastope na domačem odru in na odrih po Beli krajini, kajti Svoboda se dobro zaveda svoje

naloge — ponesti ideje delavske kulture tudi v sosednje kmečke predale Bele krajine.

Društvo je močno razgibalo vse aktivne podjetje in ustanov s črnomojskega področja z organizacijo športnih tekem v proslavo Dneva rudarjev, ko je tekmovalo osem ekip z 91 člani. Svoboda je odprla ta dan novozgrajeno igrišče za odbojko in balinanje.

Svobodašev nič ne moti, da se je število članov od lanskih 85 znižalo na 58. Izločili so se namreč tisti, ki niso imeli volje do dela in so bili člani le na papirju. V novi poslovni dobi se bo število članov znatno povečalo, ko se bodo rudarjem priključili še delavci Belasada, oprekarne in kmetijske posvetne »Oklujs«. Le tako bo društvo lahko kog novim nalogam, ki si jih je naložilo.

Občni zbor je za leto 1956 sprejel takle načrt dela:

organizacijo novoletne jelke, 6 proslav ter 6 predavanj gospodarsko-politične, zdravstvene in splošno poučne vsebine; obogatitev knjižnice s 50 novimi knjigami;

dramska skupina bo naštudiralna 2 igr i in en veseli večer; ustanovili bodo lutkovni oder; voditi bosta zaela moški pevski kvartet (morda celo oktet) in pa vokalni kvintet;

v proslavo rudarskega praznika bo medkolektivno tekmovalanje v odbojki, streljanju, namiznem tenisu in v balinanju; organiziralni bodo tri skupinske izlete.

Ta načrt je prav pester, treba ga je pa še dopolniti. Za razmah kulturno-prosvetnega dela v Kanizariči manjka primernega prostora, kajti sedanja dvoranica je postala pretesna. Člani Svobode bodo zastavili vse sile, da se v Kanizariči čimprej začne graditi delavski dom. Ta sklep Svobode je velikopotezen, toda preprani smo, da ga bodo člani v tesni povezavi z upravo rudnika in sindikalno podružnico rudarjev ter s pomočjo ostalih kolektivov tudi uresničili.

Vsi želimo Svobodinih novih in velikih uspehov; naj ponese delavsko kulturno-prosvetno dejavnost res po vsej Beli krajini!

B. P.

Jože Vrtičič, zadnji metliški tkalec

Horvatovi. Geršič je delal tudi cvilnih. — Tretji je bil Janez Rus, po domače Kolbezen. Ta je tkal pri Sv. Roku, v hiši številka 194. Cvililna pa ni delal. Četrta je bil Martin Ramuta s Hriba št. 185. Ta hiša pa je v zadnji vojni pogorela. Pomagala sta mu še dva brata in tako je bila pri njih »velika tkalčija«. Na Hribu v hiši št. 72 je delal tudi Blaž Petrina, doma iz Uršnih sel. V Metliki sta tkala še Franc Pečarič na št. 63 in Miko Oberman na št. 152. Ta je bil najboljši metliški tkalec in pri njem sem se učil tudi jaz.»

Vrtičič vtakne kos tobaka v usta in pravi:

»Oberman je bil sprva hlapec pri metliškem trgovcu Franju Guštinu. Ker pa je prišel s pravico nekaj navzkriž, je bil več let zaprt na ljubljanskem gradu. Tam se je kot kaznjence družil s kranjci. Oberman se je kasneje poročil in se preselil k ženi v Vidušice. Otok ni imel; pokopan pa je pri Treh farah.»

Vrtičič vstane in gre zavrtač kravo, ki jo pase na travniku ob Kolpi. Trden je in še zmerom se najde zanj kako delo pri hiši.

»O sobi, hočete, naj vam kaj povem,« pravi, ko se spet vrne. »1874. leta sem rodil v Šmarjeti pri Novem mestu. Sedemnajst let star sem se pričel učiti tkanja pri stricu Jakobu Bobiču v vasi Kostanjevac blizu

Dva nova potopisa »MLADINSKE KNJIGE« V osrčju AFRIKE in v neznanu AMERIKI

André Gide:
POTOVANJE V KONGO
Leta 1950 umrla francoski pisatelj in Nobelov nagradenec André Gide pri nas ni neznan ime. Pred leti smo dobili v prevodu njegova romana Ozka vrata in Vatikanske ječe, kar je seveda le skromen drobec tega izredno plodovitega pisatelja in esejista. Pred drugo svetovno vojno je zbudila precej prahu njegova knjiga o vzhodu iz Scalinske Rusije: Vrnitev iz SSSR, lta 1927 je pa razburilo vladajoče kroge v Franciji njegovo Potovanje v Kongo, ki ga je sedaj izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani. Čeprav smo dobili prevod tega znamenitega Gideovega potopisa šele po 25 letih, ta je prispevek naši prevodni književnosti še vedno zanimiv in tehen. Ti »zapiski s pota« niso potopis v običajnem pomenu, čeprav najde običajno polno sočnih opisov prebivalcev, živali in rastlin centralne Afrike.

To je le okvir, v katerem se odigrava prečesljiva drama domaćinov, koloniziranih sužnjav Francoskega Konga. Gide, ki je bil to potovanje začel pravzaprav v svojo zabavo, se je nenadoma srečal s kruto stvarnostjo kolonialne politike, ki ga je globoko pretresla. Nemara ni noben drug avtor tako prečesljivo in hkrati z umetniško silo opisal bedo afriških plemen v jarmu evropskih kolonizatorjev, nestrože teh ubogih izkoščancev evropskih kapitalističnih držav. Velika žalost, s katero je Gide, nipični estet, izdaljave sanjal o Afriki, se mu je ob dotiku z deželno spremenila v

kravro stvarnost. In ko se je vrnil v Francijo, je napisal to veliko obzobjo kolonializma, toliko bolj tehuo, ker je potekala izpod peresa mojstra opazovanja in izražanja.

Potovanje v Kongo je knjiga, ki jo bo razgledan bralac vzvil v roke ne samo enkrat. Založnica je poskrbela za odlično opremo in fotografije iz Francoskega Konga ki jih je bil posnel na film Gideov spremljevalec Allegret. Za boljše razumevanje je prof. Anton Polenc dodal opis nekaterih afriških posebnosti živalskega in rastlinskega sveta. Knjigo je prevedel Severin Šali.

Božo Škerlj:
NEZNANA AMERIKA
Naš znani antropolog, prof. ljubljanske univerze Božo Škerlj je preživel v Ameriki leto dni, študiral ameriške primitivne kulture in ameriške Indijance, življenje naših izseljencev pa tudi Ameriko samo. To je potopis, ki je izredno bogat našo kaj skromno izvorno potopisno literaturo. Napisan je kot dnevnik potovanja, ki je zneslo do 30.000 kilometrov, od srečanja z novim svetom (I. del) do »dežele desetstotno jezer« (II. del) pa na »divji zahod« (III. del) in spet nazaj na vzhod (IV. del). Avtor je obiskal praprebivalce Amerike — Indijance — prav v njihovih naseljih v Papago na jugu Arizone in nekaterem plemenu v New Mexiku. Večkrat je imel srečanja z našimi izseljenci, zato je knjiga za slovenskega bralca še posebno mikavna.

Vrhu tega nam Neznana Amerika odkriva današnjo Ameriko (avtor je potoval tja 1952, po primerja z Evropo in nas seznanja tudi z njeno politično in ekonomsko strukturo ter izrednim tehničnim napredkom, poudarja ne le njene svetle, ampak tudi temne strani. Knjiga je opremljena z 61 slikami na posebnih prilozhah, dve sliki pa sta celo v večbarvnem tisku.

Z Neznano Ameriko je prizadana založba »Mladinska knjiga« dala na trg delo, ki bo za številne bralce (knjiga jih bo prav gotovo imela) ne samo silno zanimivo, ampak tudi koristno branje. Posebej opozarjamo na ta potopis knjižničarje naših ljudskih in sindikalnih knjižnic.

J. D.

V Predgradu imajo zdravstveno postajo dokončno urejeno

Zdravstvena postaja v Predgradu ob Kolpi je sedaj dokončno in po vse zdravstvenih predpisih urejena. Ena soba je za splošno zdravljenje, druga za zobozdravnika, med njima je pa čakalnica. Zdravnik za splošno zdravljenje iz Kočevja pride sedaj vsak torek ob 8 ur.

Imamo tudi nov avtobusni vozni red. Avtobus vozil iz Staroga trga v Kočevje vsak dan, razen v četrtek, ko vozi v Crnomelj. Čakalnica je sredi Predgrada pri občinski hiši.

J. S.

Novice iz Kostanjevice

NOVINARJI SO NAS OBISKALI
V Tednu tiska in radia so Kostanjevico obiskali novinarji Poročevalca, Radia in Dolenjskega lista. Ta obisk je bil vsekokor velika čast za Kostanjevico, saj ima živa beseda kanizarija še poseben pomen. Skoda, da obisk ni bil tako pripravljen, kot bi moral biti. Pravo podobno tega obiska smo dobili šele, ko so bili novinarji že med nami, toda takrat je bilo za organiziranje obiska še prepozno. Priznati moramo, da nismo čisto natanko vedeli, za kaj gre in smo bili zato še tembolj presenečeni. Prihod novinarjev je bil nedvomno eno izmed najuspešnejših predavanj v tukajšnji ljudski univerzi. To predavanje bi morala slišati vsa boljska mladina in široki krogi odraslih poslušalcev. Novinarjem se iskreno zahvaljujemo za obisk in jih še želimo sprejeti v svoji sredi, toda to pot pripravljati!

ZA ROJSTNI DAN NAŠE DOMOVINE
Za rojstni dan naše domovine smo priredili v Kostanjevici slovesno akademijo. To pot se je izkazala mladinska organizacija pod vodstvom marjivne tovaršnice Batičeve. Bilo je lepo, prav lepo.

Če so bili nekateri prizori lepi, so bili drugi priatni. Kako lepo je bilo videti malo Cvetko, ki ji je komaj pet let, pa je deklinarala Graduvno pesem Sinku. Kako lep je bil nastop dijakov četrte gimnazije in pa pevškega zbora! Tovarši Jančević je našudiral tri nova kola, ki jih je mladina res levo zapela. Ob tem nastopu smo videli, da se mladine prijemlje nekaj več — namreč pevskih kulturnih v soboto, 28. novembra, je bila v počastitev praznika slavnostna predstava. Bila je polna dvorana. Skoda, da so bili vsi sedeži povabljenih gostov popolnoma prazni.

LEPO DARILO LP NOVO MESTO
Knjižnica in štatalica v Kostanjevici je dobila lepo darilo okrajnega odbora Ljudske prosvete — 38 knjig, kar je znatno povečalo našo knjižnico, saj že dolgo ni dobila nič novega za branje. Če k temu prilejemo še subvencijo OLO Krško, ki pa je šla večinoma za čitalnico (za ravnanje), moramo reči, da je to lep prispevek kulturnemu življenju v našem mestu.

Izdatna garderoba na račun razpore
Taki odjemalcev, kot je Eugénie Stamm iz New Yorka, bi bila vesela vsake trgovine. Britna ženica vsi za razvoro zakona in že naprej račun, da ji bo moral njen mož Alfred plačati poleg orehavine tudi stroške vzdrževanja. Da postavi moža pred izvršeno dejstvo, je že v procesu lla v trgovino in tam nakupila nič več in nič manj kot:

66 komadov spodnjega perila, 16 oblek, 72 bluz, 47 parov čevljev, 14 klobukov, 19 komadov domače obleke, 22 svilenjev, 24 parov in modročkov, 26 parov rokavic, 255 parov nogavic in za 653 dolarjev kozmetičnih sredstev. Račun, ki ga bo za nakup predložila možu na razpravi, znaša 16.762 dolarjev ali v našem denarju dobih pet milijonov dinarjev. Pravijo, da so vsem udružbencem te trgovine po njenom odhodu dali en dan prosto.

„Srečal sem se z močnejšimi šahisti kot v Kranju...“

Laskava izjava sovjetskega vele mojstra Bondarevskega

Kmalu bi tudi Novo mesto ostalo brez simultanke, kajti sovjetskim vele mojstru je ostalo tako malo časa, da je bilo treba vrste gostovanj odpovedati. Le poptvovalnosti vele mojstrov se je zahvaliti, da Maribor, Celje in Novo mesto niso ostali brez privedev, ki so bile središče pozornosti in velika propaganda za šahovsko igro.

Don JLA je bil prizorišče borbe trideseterice šahistov iz različnih krajev Dolenjske proti enemu samemu vele mojstru Bondarevskemu, ki je dokazal, da sovjetski vele mojstri ne slovijo zastoj. Kljub utrujenosti od stalnih potovanj je ravno ob koncu štirurnega boja pokazal svojo pravo vrednost. Zadnje pol ure simultanke mu je ostalo le še šest nasprotnikov, od teh so štirje

štivilnih odgovodi (Sitar, ing. Volk, Gajek, dr. Gled. Rđ.). Simultanka je smela velik prispagandni značaj, saj se je kljub

Pozdrav šahovskega vele mojstra za bralce Dolenjskega lista:

C braturnu Dolenjskemu šahistov e maxnaj učevam klovno lečja
Do klovaj lečev, šahistov!
30/XI-52.
Altey arbu

Z velikim zadovoljstvom sem se srečal s šahisti Novoga mesta. Do novih srečanj, tovariši! Igor Bondarevski

Imeli boljše pozicije. Škerlj, Vitanc, Bojanic in Mestek so se borili, da Marčeljev zmagi pripisajo še 4 svoje, toda tu se je Bondarevski pokazal resničnega vele mojstra. Z veliko hitrostjo je krovil od deske do deske, skrbno izbojševal skoraj za brezupen položaj in na koncu dosegel še eno zmago. Mestek iz Kočevja ni enogel obdržati položaja. Tudi Škerlj, Vitanc in Bojanic niso uspeli izkoristiti materialne premoči, zadovoljili so se lahko le v remisji. Tak je bil zaključek. Kaj pa začetek?

Prireditelje se je začela s pozdravom predsednika SD Novo mesto tov. Kastelca, ki je poudaril pomen obiska predstavnikov svetovne šahovske velisile — vele mojstra Bondarevskega. Začetek igre je obetal hude borbe, če izvzamemo predajo na 1. deski. Po dveh urah igranja še ni bilo rezultata. Prvi je remisiral Kranjec iz Crnomlje, nato je bilo nekaj porazov in nato dva remija (Rok in ing. Sodnik). Kmalu nato je med številnimi gledalci završalo. Marčelj je prvi zmagovalec!

Toliko je bilo pričakovati kaj takega, sa Marčelj do remisiral, ni bil poznan kot šahist. Sprva se ni zavedal kaj pomeni vele mojstrovstva čestitka. Šele drugi so mu povedali, da je prvi zmagovalec, in ostal je tudi edini.

Nato so se vrstili porazi, vmes pa je bilo nekaj remisjev (Bartolj in Malerici).

Končni uspeh simultanke je 21 zmag, 8 remisjev in 1 poraz ali 29:5 v korist vele mojstra. To je bil najboljši uspeh slovenskih šahistov proti Bondarevskemu. V Kranju sta uspela le dva remisirata, v Kranju pa je bilo 7 remisjev — brez poraza. Zato ni čudno, če je tudi vele mojster potrdil, da je smel v Novem mestu veliko večje težave ko v Kranju. Pripomniti je pa treba, da ni bila izbrana najboljša ekipa Dolenjske, zaradi

tesnemu prostoru zbralo veliko število gledalcev, doslej največ na šahovskih prireditvah. V bodoče bo treba posrbeti za večjo dvorano.

Po simultanki sta odbor SD Novo mesto in Odbor Novo mesto priredila vele mojstru svečano večerjo, kjer mu je bila v spomin na Novo mesto izročena grafika novomeškega akad. slikarja Vlada Lamuta. V prisrčnem razgovoru, ki se je razvil med prisotnimi, je vele mojster povedal več zanimivosti iz svoje dolgoletne šahovske kariere.

Franc Miklec

Slavko Sitar — brzopotezni prvak SD Novo mesto

Na prvenstvenem brzpoteznijsku za grvenstvo SD Novo mesto v mesecu novembru je med 14 udeležencih zmagal Slavko Sitar z 11 točkami (4 partije je remisiral). Saranovič dokazuje, da bo sčasoma zelo dober brzopotezni igralec. Tokrat je bil drugi, s pol točke manj od Sitarja. Tretje mesto je zasedel Finč z 9 in pol točke pred Pejičević, ki je vse presenetil. Naslednji dve mesti si delita Doki in Gajski s 7 in pol točke pred dr. Goležem s 7 točkami. Na ostala mesta so se plastrali še Primc (6 in pol), Avsec (6), Vitanc, Popovič, Briki Milan, Bartolj itd.

OBVESTILO

Seestanek vseh udeležencev in vodstva turnirja za prvenstvo Novoga mesta bo v petek 5. decembra ob 20. uri v kavarni Metropol. Seestanek je za vse sodelujoče strogo obvezen. Igral bo lahko le tisti, ki se bo udeležil sestanka in otvoritve. Po sestanku bo trening-brzpoteznijsku za prvenstvo Dolenjske v Kočevju.

SD Novo mesto

Obiščite razstavo akadem. slikarja Vlada Lamuta v Novem mestu!

V okviru Turistične razstave v Novem mestu, ki je bila zaključena 30. novembra v II. nadstropju stare gimnazije v Novem mestu, je razstavljal tudi akademski slikar Vlado Lamut 25 novih del iz Pariza, Novoga mesta in Dolenjske. Spročamo, da bo razstava teh slik odprta do nadaljnjega v dvoranici II. nadstropja stare gimnazije. Ogled brezplačno.

Okrogle

LOVSKA RESNICA
»Veš, Matija, dosedaj sem postrelil ravno štiri sto deset in devetdeset zajcev,« pravi lovec Jaka.
»Eh, kaj boš tako natančen — zaokroži kar na pet sto.«
»Naa: imam naželo, da se nikdar ne zlažem!«

SODOBNO VPRAŠANJE
»No, Janez, kako pa s tvojim zdravjem in z drumi za zimo?«

»ODLOČEN« MOZ
»Kam pa greš, ljuba moja?«
»Malo na obisk k prijateljici.«
»In kdaj se vrneš?«
»Kadar se mi bo ljubilo.«
»Prav, ampak niti minuto kasneje!«

ZE VE

Dvanajstletna Anica bi šla rada gledat film »V vrtincu.«
»Veš, Anica, saj bi te pustila, ampak ta film res še ni zate.«
»Vem, mamica,« je potrto odgovorila hčerka, »saj sem to knjigo že prebrala.«

LJUBEZNIV MOZ

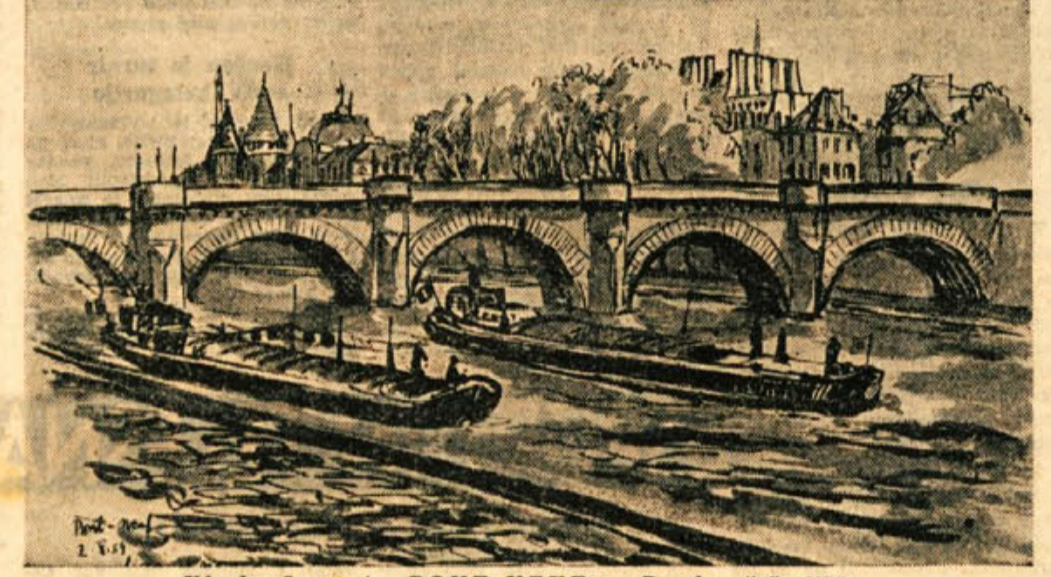

»Draga ženka, kaj stokaš, da teško nosiš! Naloži manj, pa pojdi dvakrat...«

Siemenski pevci pridno vadijo

Siemena — tako imenujejo domačini vasi in zasele Svetega Gregorja — so prav prijazen kraj in kdor ga spozna, se kar težko loči od njega, kajti s Siemeni je prelep razgled po okolici. Siemenski fantje pa radi tudi pojo, ponosni so na svoje petje in slovensko pesem, ki jim doni iz grl. Sedaj se pripravljajo za javni nastop v obnovljeni dvorani. Spored, ki ga je izbral njihov pevovodja, obsega same težje umetne pesmi. Težko že čakamo, da jih zaslišimo z odra. In uspeli bodo, saj se učijo vse sobotne večere in nedeljske popoldneve, in to z veseljem in vnemo, ki je lahko marsikaterim pevcom drugod za vzgled in pobudo.

Z. B.

Vlado Lamut: PONT NEUF — Paris (tuš. 1954)

„NA VLAK“!

December 1942. Brigada je bila razčlenjena po vaseh, visoko pod Gorjanci. Snega še ni bilo, čeprav je mezel sever drzjal skozi tanke, pošte oblake. Vendar to borbem ni vzele dobre volje in borbene duha.

Popoldne so Naceta, vodnika minerskega voda poklicali v štab. Dolgo se ni vrnil. Ko je prišel, je sklical svoj vod in kratko povedal:

»Nocoj na vlak. Pet jih bo šlo. Delas bomo morali brez hrupa. Eksploziv prirahimo za druge posrebe. Progo bomo odvihli in jo premaknili. Zvečer bo vozil proti Kanovcu nafto. To je pravi plen za nas, pa hladno je, se bomo malo ogreli. Z menoj pojdi: Cenko, Hrast, Ivče, Tomi in Tonček. Od osemih bodite pripravljeni. Svojo opremo pustite tukaj. Žurni, pobirajte se, da bo večerja pravočasno!»

Tonček, ki so ga šele pred dnevi doleteli k munerjem, je k neposkočil od veselja. Nocoj bo prešal »kratek«. Vlak bodo nšili — to bo pa res imenitno!

Ob določenih uri je skupina brežala v dolino. Za čas jim je bila

majhna vzpetina med postojanko in bunkerjem, kjer je vlak vozil nazvedol in precej pospešil brzino.

Tončeku se je nekam čudno zdelo, ko so krenili na pot brez orodja. Povprašal je Hrastra: »Čuj tovarš, pa menda ne bomo odvijali vijakov s prsti? Kije je pa orodje!«

»Ej, fant, ne bodi naiven,« ga je zavrnil Hrast. Došli na planjev je čuvajnika, tam dobimo vse, kar potrebujemo. Čemu bi ključje vlačili s seboj!«

Ob desetih so prispeli v bližnjino proge. Na levi strani se je svetelikal kakšna zakasnela patrola, ki se ponovi in upala v postojanko. Vendar je bila ta skrb nepotrebna. Ko so pogledali skozi zaprta okna, so videli v baraki le čuvaja, ki je brezskrbno spal na stari skrinji. Nace je krepko porikal na okna. Čuvaj je opravljen došli pokoncu in si mel zaupane oč.

K čuvajnici so se previdno približali. Lahko da je v njem ostala kakšna zakasnela patrola, ki se ponovi in upala v postojanko. Vendar je bila ta skrb nepotrebna. Ko so pogledali skozi zaprta okna, so videli v baraki le čuvaja, ki je brezskrbno spal na stari skrinji. Nace je krepko porikal na okna. Čuvaj je opravljen došli pokoncu in si mel zaupane oč.

»Kdo pa je?« je strahoma vprašal.
»Partizani! Odpri stari!«
Čuvaj se je hitro skobacal s skrinje in hitel odkleniti vrata.
»Kaj pa išče tukaj fantje? Ste me prišli zamenjati? Izgleda, da nocoj ne bom imel mirne noči.«

»Noč bo že mirna,« ga potolažili Tomi, »samo jutri bo malo več hrupa.«

Nace je vstopil v barako. Ogledal si je po kočih in vprašal: »Tovarš, kaj imaš ključje za progovne vijake? Izročil nam jih boš. Če te pa kdo jutri zagrabl za leno golbo, mu pa lepo povej, da smo te napadli in ti s seboj odvzeli orodje. Sam si tukaj; in Italijani si ne bodo o tebi nič slabega mislili. V dokaz ti še razbijemo telefon in požgemo papirje. Barake ni ne bomo zažgali, kajti potem se ne bi imel kje greti. Sicer pa dolgo ne boš več potreben tukaj. Bomo že mi poskrbeli!«

Čuvaj se je pričel treseti. Bil je namreč skrit simpatizer partizanov, vendar pa tak dolgoletec, da se je svoje lastne sence plašil. »Joi, fantje kaj bo z menoi! Ubili ma bodo, zapelj, družino imam, umiščete se me, saj sem vendar vaš človek!«

»Nikar se ne boj, zažek,« ga je miril Tomi, »saj tebi nihče nič

neče. Italijanom kar povej koliko nas je bilo. Šesti!«

»Ne šesti, šestdeset, stošestdeset bom dejal, se je junaci plahun.«

»Dosi je govoričenja,« ga je prekinil Nace, »kje so ključji?«

Čuvaj je odpel skrinjo, na kateri je malo prej likal svoje kosti in izvelkel dva ključja. Velika in težka sta bila. Enega je vzel Hrast, drugega pa Tonček. Takoj so šli na delo. Pri čuvajnici je ostal Ivče, da ne bi čuvaj v svoji strahopetnosti ustrelil kakšnega kroha in javil Lahom o nameni partizanov.

Minerji so hiteli ob prog. Čeprav je bila trda noč se je uglajen trak po trdnici jano poznal in pričal, da promet na progji ni bil ravno majhen. Kilometer od čuvajnice, na visokem nasipu, so se ustavili. »Tu bomo,« je dejal Nace.

»Pa koliz?« se je oglasil Cenko.
»Da! v globlji jih je dovolji. Te dni so obsekavali progjo, pa še niso vse zvozili. Cenko in ti Tomi pojdita in poiščita kaj primernega. Tačas mi odvojimo.«

Hrast, Tonček in Nace so se vrstili na delo, dočim sta se Cenko in Tomi spuštala po nasipu v vrtačo, da poiščeta kole, s katerimi bi odšli v tratinice.

Konec prihodnjiti